

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLÍTICA

Preu: 30 cèntims - Rambla del Centre, 19 - Tel. 23118 - Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

Any VII. Núm. 320 - Barcelona, dijous, 4 d'abril de 1935

GRAMÀTICA POLÍTICA:

QUAN NO ES POT CONJUGAR, ES DECLINA

Les lleis de la moda

«Aquesta brusa cordada amb aquest fermall, amb tots els seus plects, et va d'allò més bé, Praxínoe. A quant et surt la roba?» Qui parla així? La siracusana Gorgo, en Teòcrit, fa cosa de vint-i-tres segles. Car les lleis de la moda són tan antigues com les dels medes i dels perses. Es possible de definir-les?

Tot ésser vivent, en el temps dels amors, desitja plaure. Els animals troben aleshores mil mitjans per a ésser escollits entre una munió de rivals. Els uns canten, els altres fan la roda; les flors mateixes lluiten, d'espècie a espècie, amb llurs colors, llur perfum, per a atreure l'insecte, instrument de llurs amors. El primer objecte de la moda és atreure l'atenció sobre certs éssers.

Això no vol pas dir que la moda hagi d'ésser cridanera. Res d'això. Es possible de meravellar per la perfecció millor que per l'esclat i, en una societat civilitzada, l'harmonia dels detalls fa més efecte que l'atreuiment en la tria. Els vestits més encantadors d'aquests darrers anys eren uns de blancs, units, que no tenien altre tret singular que l'enginyosa simplicitat de llur tall.

Però l'esperit humà és fet de tal manera que el cansen les més grans beutats si no són renovellades. Es clar que el que fou bell resta bell, i avui dia admirem encara les estàtues egípcies o gregues. No obstant, el xoc i la sorpresa calen a les emocions estètiques. Escoltem cada diumenge les mateixes simfonies de Beethoven; ja no les sentirem. Les variacions de la moda no són solament inspi-

magatzem, les elegants i el poble de les dones s'empaien.

Una altra causa d'aquest fenomen és que tot efecte de sorpresa no produeix pas una impressió estètica agradable.

Si demà una dona anés a una garden party amb una fragata al cap, com això es va veure en el segle XVII, cridaria l'atenció, però una atenció poc afalagadora.

Els éssers humans no són pas tan senzills; senten ensem el desig de la novetat i la necessitat que els tranquil·litzi uns trets familiars. El gran art dels que llancen la moda és tenir en compte aquesta doble aspiració. Han d'inventar, renovar, però partint de línies conegudes i de siluetes acceptades. Una transformació durable de la moda es fa ordinàriament per etapes.

Excepció: un canvi brusc dels costums fa acceptar un canvi brusc de la moda.

La guerra, transformant la vida de milers de dones, llança la faldilla curta i els cabells tallats. Hi hauria un capítol ben interessant d'escriure sobre les relacions de la moda i dels sentiments. No hi ha un lligam entre els sentiments abstractes del segle XVII i les rígides línies geomètriques dels vestits que aleshores amagaven el cos de les dones? Entre el cinisme del Directori i les camises de Madame Tallien? No seria possible, estudiant el vestit de les dones en les civilitzacions gairebé desconegudes, d'imaginar el que foren llurs costums?

«Aquesta brusa cordada amb aquest fermall, Praxínoe...» Però caldria tot un volum, i Praxínoe, des de la platja, em crida.

ANDRÉ MAUROIS

(Copyright Mitopress)

rades per la voluntat dels *couturiers* i els modistes, sinó per una necessitat eterna de la naturalesa humana. «Cada dia són exhaurides les maneres de plaure; i, amb tot, cal plaure, i hom plau.»

Aquí apareix la paradoxa que hauria d'explicar tota filosofia de la moda. Cada dona desitja ésser elegant per a distingir-se de les rivals, però totes desitgen assemblar-se entre elles. Alhora totes elles es tallen els cabells, se'ls deixen créixer, s'escurcen les faldilles per sobre dels genolls o les deixen arrossegar fins a terra. No renuncien així als efectes de xoc i de sorpresa?

L'explicació és bastant complexa. Primerament, no totes les dones, sobre aquest punt, tenen els mateixos gustos. Hi ha, en cada societat, unes quantes dones agosarades pel rang, per la beutat, pel talent o senzillament pel caràcter, i que tenen punt a «llançar la moda». Hi ha, al contrari, una massa amoltonada i tímida que desitja seguir exemples i rebre directives. La vida del vestit és, en això, del tot semblant a la de les idees. Un esperit rebel o brillant llança una moda intel·lectual; la gent adopta aquesta moda; els delicats se'n cansen i n'inventen una altra; altre cop, la gent els segueix. Entre l'élite i el gran públic és un empaït sense fi, el públic esmerçant-se a atrapar l'élite, l'élite a abandonar de seguida allò que el públic ja ha comprès. Així, en la moda, el gran modista i el gran

Els Dijous — Blancs

PRIMAVERA

—Que la molesta la portella oberta?— hom preguntava a la viatgera, en arrencar el tren.

—Ai, no, gens ni mica. I en aquest temps! Sembla que tornis de mort a vida!

Passats els murs de contenció del suburbi, el comboi se les empenhà vers els paratges de la naturalesa lliure. Un ventíjol espavilat esbullava els rulls daurats de l'enamorada de l'aire i li arrebossava la brusa de tissú, tot perfilant delicioses prominències.

La verdor vària dels camps es parcel·la en apellatius innombrables: pesoleres de set setmanes, espínacs, julivert, cerfolls, col de Milla, de Brunswick, de Dax, de Bacalan, albergínies morades, cogombres, creixens, ensiams, carxoferes, maduixes, gerderes, gro-sellers, trepadella, remolatxes, trifoli...

Arrenglerades al llarg de la plana, les vil·les de repòs s'han guarnit de flors noves. Les primeres peònies, dàlies, begònies, tulipes i jonquilles, els primers clavells, gladiols i nards proclamen l'esclat primaveral i els capells de piqué de les noies que s'enfilen muntanya amunt amb la motxilla a l'esquena anuncien la reconquesta dels cims.

L'andana de l'estació de termini reprèn l'animació mig any esvaïda. El servei de taxis i autocars que traslladen els turistes als estatges del week end torna a funcionar regularment i el gran hotel que s'ha passat l'hivern sense un estadà, ja té llogades vint-i-cinc habitacions. Brigades d'obres netegen les pistes de tennis i el circuit del golf, mentre els animadors de les competicions esportives projecten partits d'estrident reclam.

Pel passeig marítim, un solitari amanyaga la mussa carneriana, vestida de ruixims d'ona:

Vora la mar és nada l'estimada i és olorosa de ruixim marí, i és a la mar son ànima avesada, i es migra tota si li'n cal partir. Compta les veles a la matinada, veu a la tarda el cuejant botí, la seva nit de bonió és gronxada; i així no escolta mon dolor mesquí. O Amor, ensenya'm una veu novella de poesia: no la fressa bella de l'aigua al vent, o colpejant esculls; seré content de gràcia més senzilla: dóna'm el so difós de la conquilla quan serem sols i aclucarem els ulls.

L'avió-correu de Marsella bronzina amb violència, tot escarrint les rimes recitades interiorment a guisa d'oració, i l'airecel s'esquinça com un seth.

El migdia càlid recorda el clima estival i les terrasses dels restaurants es poblen ràpidament de comensals en tons clars, dòcils a les insinuacions del manàger, clavell vermell al trau. Els tzigans trenquen el silenci iniciat a la tardor i la vida del dis-creteig recomença al ritme dels blues.

Sorpresa de l'eclosió sobtada, el Sindicat d'Iniciativa s'apressa a trametre prospectes i circulars contenint programes fantàstics que la platja suplirà a bastament amb el seu encis inesgotable, però el món del turisme necessita, com el pa que menja, nodrir-se de challenges, kermesses i fèeries, que la llunyania cura d'embellir amb colors d'illuminació irresistiblement atractiva.

S.

L'ambició de Francesc Moragas

En trenta anys, la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis ha passat de rellogada del segon pis de l'antiga casa del Foment del Treball Nacional, a propietària de molts immobles i a posseir un actiu de centenars de milions de pessetes.

L'home que havia fet aquesta obra, En Francesc Moragas i Barret, vivia tan humilment com el més modest dels empleats de la Caixa.

L'únic luxe que es permetia era pendre —algunes vegades a peu dret— un cafè havent dinat, en un bar pròxim a la Caixa.

Alguna vegada se li havia fet notar, amb una punta de retret, la seva modestia excessiva, i ell responia:

—No ho cregui. Sóc l'home més ambiciós del món: no tenint necessitats, m'he fet meves totes les dels altres.

I no solament s'havia fet seves les necessitats materials, sinó també les altres. Recordem que gràcies a ell Barcelona va poder quedar-se la Col·lecció Plandiura.

Les preguntes senzilles

El dia del veredict del Premi Crexells, uns periodistes parlaven, a la Generalitat, de la guanyadora.

—Maria Teresa Vernet?—féu un d'ells—. Li he llegit dues novel·les i no he vist que sigui res de l'altre món.

Poc després, el mateix periodista, en apuntar-se l'acta del jurat, que li dictava un company, preguntà:

—Vernet s'escriu amb V de València o amb B de Barcelona?

Motius de consciència

Parlant del Premi Crexells, Ignasi Agustí acabava amb aquestes paraules l'article que MIRADOR volgué publicar-li fa una setmana. «De qui serà aquest Premi Crexells? Si-gui de qui sigui, se'l mereix. La seva novella serà, sens dubte, la millor novella de l'any.»

Però dissabte, després d'emès el veredict del jurat, en la secció de *L'Instant* que habitualment redacta Ignasi Agustí, i signada amb les inicials I. A., apareixia una nota que volia ésser verinosa, i no era més que una indelicadesa.

—Oh — explicaven persones assabentades—, és que l'Agustí tenia tan coll avall que el premi seria per a l'obra d'un amic seu, que per això afirmava que la novella guanyadora seria indubtablement la millor de l'any. Res; com veieu, cosetes de capelleta.

—I també hi ha alguna cosa més, aquesta d'ordre fisiològic—afegí una persona, pel que es veu, encara més assabentada—. Dissabte mateix l'Agustí fou batejat. Em refereixo a un bateig de l'aire. En baixà tan marejat, que gairebé se l'hagueren d'endur en un baiard, i, és clar, amb l'estómac i el cap a tres quarts de quinze, que voléu que escrivís de bo?

Per a ésser-hi a temps

Ha estat estrenada finalment, al Principal Palace, la comèdia de Carles Fages de Climent *El jutge està malalt*.

A dir veritat, gairebé ningú de la companyia Vila-Daví no hi tenia confiança, sense discutir, però, la seva vàlua literària i artística.

Uns dies abans de l'estrena, un actor de l'esmentada companyia trobà un company nostre molt conegut en escenaris i redaccions.

—Vindràs dimarts, al Principal?
—El dimarts precisament, potser no.
—Doncs si no vens dimarts, no t'assegu-ro que vegis l'obra.

Comèdia o aspirina?

L'obra de Fages de Climent, com hem dit, ha estat estrenada...

Com suaven, els artistes, la nit de l'estrena!

En acabar la representació, murmurava En Gimbernat:

—Això no és una comèdia; això és una aspirina.

Un partidari del doblatge

En *El jutge està malalt*, l'actor Ventayols recita aquests versos:

Quin afollat desig, com un ressò del silenci d'adés, sento dringar dintre meu, com l'acord dels tornaveus, de la pregunta que ens llua als ulls, de les paraules que no ens varem dir.

En Pérez de Rozas petit, en escoltar aquests versos, va observar a l'empresari:

—El públic no és fàcil que els entengui. Trobo que els hauríeu de fer doblar en català.

La «Passió» d'Olesa

Les representacions de la *Passió* a Olesa han tingut enguany un èxit més trepidant que els anys anteriors. La propaganda ha estat més intensa que mai, i la competència entre el Círcol Federal i el Teatre Olesa ha servit de pretext perquè la majoria de la bona gent del poble visquin enemistats, puix que entre els partidaris d'una *Passió* i l'altra s'ha establert un veritable pugilat que no els deixa viure tranquils.

Els del Círcol Federal, com el seu nom indica, són uns republicans com una casa i fan una *Passió* d'auca de redolins que entredreix els cors menys sensibles. La dirigeix En Joan Vilella i el Crist surt amb una clenxa partida a mig front; per acabar-ho d'adobar, la Mare de Déu porta dentadura d'or.

Els del Teatre d'Olesa s'ho han pres més seriosament. Dirigeix el «drama» el mestre en gai saber del Rosselló, J. Povill i Aterà i el personatge central, Jesucrist, l'interpreta En J. Vallderes, conegut pel Mayons, carli de cap a peus, i al qual En Badia féu passejar pels carrers de Barcelona junt amb una colla de companys que foren detinguts acusats de dedicar-se a fer exercicis guerrers en una finca d'En Josep Tobella. Des de fa trenta anys que interpreta el mateix paper, i per bé que des de la data que va començar ha envellit un xic, amb ajuda del maquillatge fa un Crist que envejaria En Borràs.

En una de les darreres representacions al Teatre Olesa, quan Jesucrist estava penjat a la creu junt al bon lladre i al mal lladre, una de les piules llançades pels tramoistes per a representar que tot se n'anava en orris, va anar a parar a una senalla on hi havia altres piules, la qual cosa veient el bon lladre i tement que es pogués produir un cataclisme, va davallar de la creu sense permís de ningú i es posà a córrer fins al carrer. Costà Déu i ajuda tornar-lo a penjar al lloc que li corresponia.

Per tal de fer propaganda carlina, els del Teatre Olesa feren circular unes invitacions als centres tradicionalistes de tot Catalunya oferint-los viatge d'anada i tornada en autocar i localitat per a la representació, pel preu únic de sis pessetes! Hi anaren tradicionalistes de Granollers, que tardaren dos dies a arribar a casa...

Els comparses que actuen al Teatre Olesa no es pot dir que siguin carlins, però són gent que es tenen de guanyar la vida, i l'altre dia, quan ja estaven vestits de dimoni a punt de sortir a escena a espantar cristians, se'ls va ocórrer demanar augment de sou. Per tal d'evitar la suspensió de l'espectacle, foren ateses les demandes dels dimonis i tot anà com una seda.

Els del Círcol Federal no tenen les coses tan ben endegades com els seus competidors i de vegades els passen fracassos d'aquells que fan esgarriar. En una de les primeres representacions, el que feia de Judas, a l'hora de penjar-se, no trobava la forma d'abastar l'anella que el tenia de subjectar a l'arbre donant la sensació que es penjava de debò; això motivà que caigués de cul per terra i que el públic esclafís en una riallada general.

En canvi, en una mutació ràpida després d'una aparició miraculosa de Jesucrist, els tramoistes varen anar tan ràpids, que en il·luminar-se novament l'escena Jesucrist aparegué penjat d'una corda balandrejant-se d'ací d'allà com un vulgar pernil. Hom diu que es va deixar sentir un reneç molt recargolat.

El drama veritable és el que se li espera al Sant Joan del Teatre Olesa, el qual va escriure un article a *La Veu* malparlant des competidors; de nit i de dia els soldats de Pilats, en comptes de vigilar el sepulcre del Senyor, muntan la guàrdia al domicili de Sant Joan.

Crisàlide

El plantejament de la crisi total del Govern de la República ha portat molt d'en-

A la pàg. 6:

Conversa amb Bontempelli, per J. Cabré i Oliva.

—Ves que no te l'hagis de tornar a embeinar

LA GUERRA SORDA

El rapte del periodista Berthold Jakob

renou entre les dretes i fins en aquells centres on es reuneix la «crema» dels desvats. En un cercle del Passeig de Gràcia, un cedista dels que més afició demostren per a les poltrones toves feia circular, dis-sabte, aquest acudit gràfic:

«Si en el Banco AZUL suprimimos la Ceda tachándola de izquierda a derecha y ponemos dos «barras», tendremos A XIII.» El lector ja ens excusarà que no li fem el dibuix, però sí que li direm el final: els dos «barras» són, per al cedista, dues personalitats del Partit Republicà Conservador que acabilla Miquel Maura.

Ansies renovadores

Per tal de treure la nyonya que tan fortament té agafada el «Partido Agrario Español en Cataluña», es diu que s'ha pensat a conferir-ne el cabdillatge al senyor De Prat, tot i que aquests darrers temps ha estat coquetejant impudicament amb la Ceda. Comentant aquesta possibilitat, la pae Gutiérrez Gallego exclamava joiosament:

—Si resulta verdad, le compro un nuevo collar a mi grifón!

Honor declinat

A Sitges, diumenge vinent hi haurà festa grossa: inauguració del nou local de la Lliga al domicili del radical democrata senyor Josep Teixidor, discursos de la senyoreta Pi de la Serra, Tries de Bes, Vida i Guardiola i Cambó. Aquest darrer, naturalment, és el plat fort, però tot i essent així, aquest plat empal·lideix al costat dels plats de l'Hotel Subur: tiquet a disset pessetes.

—Ho trobo car!—rondinava un botiguer.

—Veureu, bé hem de pagar el cobert dels oradors...

—Jo, haver de pagar el dinar a En Cam-

bó? Decididament, no hi vaig!

Tot té remei

Es sabuda l'estreta col·laboració que existeix entre els lliguers i els tradicionalistes sitgetans i la sèrie de vels que han tingut de tirar al damunt d'una infinitat de coses per a la defensa de l'honor del carro. Però davant la festassa de la Lliga, els tradicionalistes no saben què fer.

—Al miting sí que hi aniré, però al dinar, nois, és molt compromís!—es sencerava el cap dels carlins locals.

—Tot s'arranjarà, home! Per als més destacats de vosaltres, el senyor Pepet de la fonda us parlarà una taula a la cuina i des d'allà podreu sentir els brindis i aplaudir tant com voldreu!—contestà l'amigable componedor de sempre.

Allò del sabater...

Els fotògrafs professionals de Barcelona, amb tota la raó del món, han abassegat gairebé del tot els llocs del jurat que ha de fallar el concurs de fotografia organitzat per El Dia Gráfico.

En una de les reunions, els foren demanats els corresponents retrats per a les targetes de lliure accés a l'exposició de les fotografies rebudes. Però resultà, amb general sorpresa, que cap fotògraf no podia complir aquest requisit perquè a cap no se li havia acudit mai retratar-se.

Si no recordem malament, era el nostre company Català que confessava que des de la seva primera comunió no s'havia tornat a posar davant de l'objectiu.

Tot va bé si acaba bé

L'alarma va córrer entre els seus amics: feia poc, Miquel Utrillo (ex-Junior) havia passat per la Rambla entre dos guàrdies... Però ressenyem els fets.

Miquel Utrillo, veient una senyora vistosa menjant ametlles, se li acostà amb aire donjuanesc a demanar-n'hi una.

—Ya se la daré mi marido—va respondre la senyora.

I, en efecte, un senyor que, pel que sembla, havia anat a beure aigua a la font de Canaletes, s'acostava amenaçador. Insults i cops fins que la intervenció del públic separa els protagonistes, els quals fan cap a la delegació de policia més pròxima.

Pel camí, els ànims estaven un xic més apaïgats.

—No doy mucha importancia al caso—digué el marit—. Me llamo Fulano de Tal y he venido a Barcelona llamado por el alcalde señor Pich y Pon.

—El senyor Pich ha dit?—saltà l'Utrillo—. Jo ja fa cinc anys que treballa en el seu diari. Em dic Miquel Utrillo.

—Miquel Utrillo? El hijo del Miguel Utrillo que murió hace cosa de un año? Hombre, qué alegría! Sepa usted, joven, que lo que soy, lo que tengo, mi casa de Sevilla, mi situación, todo se lo debo a su padre. Su padre de usted fué mi segundo padre.

Els policies estaven esbalaits. L'Utrillo es feia visiblement. S'acabà de refer aquell mateix vespre. Aquella coneixença començada amb unes baralles de carrer, es continuava amb un sopar.

Acaba de cloure's tràgicament un d'aquells foscors i enredats afers d'espionatge que tant commouen l'opinió pública quan ja han desembocat en llur irreparable desenllaç, mentre que quan encara aquest podria ésser evitat, en observar-se els indicis de semblants maneigs d'espionatge, topen amb una general incredulitat i l'escepticisme del gran públic.

Tots els diaris han parlat de l'afer a què ens referim: el periodista alemany, emigrat polític, Berthold Jakob Salomon, ha estat atret per l'agent provocador hitleria doctor Wesemann a la ciutat suïssa de Basilea, d'on

Berthold Jakob

fou raptat el 9 de març i portat en territori alemany.

El cas de Jakob no és aïllat, sinó que és una anella més de la cadena d'actes de violència portats a terme a l'estranger pels agents de la Gestapo (la policia secreta de Berlín), amb menyspreu de la sobirania dels Estats en els quals s'acompleixen semblants accions il·legals. —Encara no fa dos mesos, l'enginyer de radiotelefonía Formis, pertanyent al grup antinazi de Strasser (el germà del qual morí assassinat en la famosa matança del 30 de juny), fou anestesiat, en un hotel dels voltants de Praga, per una parella d'agents alemanys que s'havien presentat sota les innocents aparences de turistes, i mort després; segons l'informe de la policia txecoslovaca, els assassins, un cop comés el fet, passaren la frontera en auto. —També són bastant recents el record de la fi de l'illustre professor alemany Lessing, assassinat per agents nazis a Txecoslovàquia, i el del director Rotter, ocorregut a Lichtenstein per no haver aconseguit els agents terroristes hitlerians d'emportar-se'l a Alemanya per a fer-lo víctima de la venjança partidista. —El mateix autor d'aquest article fou objecte, ací a Barcelona, de temptatives de rapte. Se li presentà l'agent hitleriana Lewitt —una jueva!— proposant-li de traslladar-se a Frauenfeld —petita ciutat suïssa prop de la frontera alemanya— a fi de facilitar-li, per encàrrec del conegut escriptor antihitleria Ernst Toller, una subvenció de 25.000 francs suïssos per a ajudar l'edició del periòdic quinzenal *El Antifascista* que aleshores publicava. Però era condició indispensable anar a cobrar aquesta quantitat a Frauenfeld, precisament en una casa de dispeses situada a tocar de la frontera alemanya. Gràcies a una precaució desconfiança, als esbrinaments practicats i a l'arribada a temps de la contestada demanada a Toller, en la qual aquest deia que ni coneixia la Lewitt, ni sabia de què li parlaven, aquesta jueva pogué ésser desemascarada com agent provocador i fracassaren els preparatius del rapte planejat.

L'actual víctima dels excessos del nazisme a l'estranger, Berthold Jakob, no és cap figura desconeguda en la vida alemanya dels darrers anys. Home de trenta-set anys, que tanca en un cos feble i malaltís una fe ardent i una indomtable voluntat de lluitador per la llibertat, Jakob denuncià implacablement, ja durant la república de Weimar, aquells preparatius bèl·lics que les capes reaccionàries duïen a terme en la clandestinitat, i que foren l'inici dels armaments ara obertament declarats pel govern hitleria. Jakob, col·laborador del portaveu de la social-democràcia alemanya, el *Vorwärts*, del gran diari del mateix partit *Dortmunder Generalanzeiger* i de periòdics aleshores independents i pacífistes, des de 1919, tot just acabada la guerra, revelà la formació de l'anomenada Schwarze Reichswehr (Reichswehr Negra), esquadres militars col·ligades a l'exèrcit regular que agrupaven els elements antirepublicans, romanalles del desfet imperi de Guillem II. Jakob denuncià també els maneigs de l'aleshores existent Organisation C., o millor dit: Organització Consul, que, col·ligada amb la Reichswehr Negra, es dedicava a tota mena d'espionatges i provocacions i a l'encobriment de les formacions militars il·legals, als grups especials de les quals anomenats Heilige Vehme (Santa Venjança) pertocava la tasca d'assassinar els homes d'activitat més destacada en el camp liberal i pacífista, en profit dels interessos dels reaccionaris precursors del nazisme. Entre els components de la Vehme es distingí especialment el tinent Schulz, unes quantes vegades assassí.

L'obra d'indagació i de depuració de Berthold Jakob culminà quan denuncià, essent el general von Seekt el cap de la Reichswehr, l'existència a Alemanya de dipòsits d'armament sotstrats a la vigilància de les comissions interaliades de control imposades pel compliment del tractat de Versalles, la qual cosa obligà el general von Seekt a dimitir.

Havent hagut d'emigrar en 1932 a causa de les persecucions de què ja llavors era víctima per part de les agrupacions clan-

destines reaccionàries i hitlerianes, Jakob continuà des de l'estranger l'obra que havia començat des de dintre d'Alemanya, i a ell es deu la revelació dels preparatius de l'aviació de guerra, de l'existència d'hangers subterranis en zones de bosc apartades de les grans ciutats, etc.

Per força aquesta tasca de Jakob l'havia de fer mal veure per les capes dirigents del nazisme, car revelava a tot Europa llurs propòsits de pertorbar-ne la pau, i per això decidiren d'eliminar-lo. Només en els casos de més relleu, com el present de Jakob, l'alt comandament hitleria es lluria a repressions obertes i raptes que poden portar al descobriment de la vasta xarxa dels seus agents.

Es clar que ja fa uns quinze anys que existeix l'aparell secret de la reacció alemanya: primerament, reclutat entre els homes de la Reichswehr Negra; després, de l'Organització Consul; més tard, sota la dependència del Ministeramt des Reichswehrministeriums; per últim, obertament, amb la Gestapo. Des de quinze anys ha que la reacció alemanya acostuma introduir en els medis i les organitzacions social-demòcrates i comunistes, agents que amb porfídia i perseverança participen en la vida política d'aquests partits, n'espion les personalitats, s'assabenten de les actuacions i projectes, i comuniquen a llurs amos tot el que poden recollir. Aquests agents també es dediquen, amb afany exagerat, a actes d'estèril extremisme (aquesta modalitat es troba sobretot en els introduïts en les organitzacions comunistes).

L'estiu de 1932, a Solingen, el que això escriu va tenir ocasió de desemascarar el cèlebre agent provocador Hermann Rix, el qual actuava des de feia deu anys en les files democràtiques, lliurant-se a la fundació de tota mena d'associacions de caràcter social, les quals després portava conscientment al fracàs, sia moralment, sia financerament, a fi de desacreditar les tendències esquerranes de millora social. Ingressat aquell mateix any en el partit comunista alemany, Rix, que havia arribat adhuc a parlar en actes del partit al costat de

La senyora Wesemann

Thaelmann, a Elberfeld, va lliurar una llista de funcionaris a la Gestapo, aleshores ja formada. El resultat de les meves indagacions, recollit en un extens report, va causar l'allunyament d'aquest espia. Però així i tot continuà, en 1933, actuant, en els medis d'emigrats a Holanda i a França, sota els noms de Karl Bender, Bünning, Gehlem i Marcel Kamendinsky. Aquest fet sol ja provaria la necessitat d'un control rigorós de tots els que arreu d'Europa es fan passar per emigrats polítics, control que no haurien d'exercir persones benèvols d'un humanitarisme babau, sinó gent competent.

El rapte de Jakob, ocorregut a Suïssa, és la prova més recent de l'activitat dels agents nazis; el seu autor ha estat un jueu, el doctor Wesemann, procedent de les antigues organitzacions esmentades, les quals no es limiten, ben entès, a actuar a Suïssa. L'any passat, *La Publicitat* tractà molt meritoriament aquest afer en el que es refereix a Barcelona. Ací, en efecte, han treballat també agents secrets; limitem-nos a esmentar-ne dos: Ernst Binkmann, de la Gestapo, vingut a Barcelona des de Rouen, que per l'abril de l'any passat prengué part en reunions antifeixistes i es dedicava a reclutar personal entre la purria estrangera. (Precisament prop de Rouen, a Pont de l'Arche, s'ha descobert no fa gaire un centre de la Gestapo, amb el qual sembla haver estat en contacte el doctor Wesemann. Pertanyents a aquest centre de Pont de l'Arche hi havia un gran nombre d'obers nazis que treballaven en la construcció de carceres, en un temps d'atur forçós en què molts obers francesos no poden trobar feina.) Un altre agent que actua a Barcelona fou Vittorio Terracini, d'influència nefasta en l'anomenat «front únic» del partit comunista, al qual arribà a imposar les seves directives.

Després d'això ja no farà estrany l'ocorregut a Suïssa amb el malaguanyat Jakob. Però, com aconseguí Wesemann enarrar el periodista pacífista? Cal considerar que Wesemann estava introduït, des d'alguns anys ha, en medis esquerrans alemanys, els quals no van saber jutjar amb la severitat que calia les repetides petites faltes d'honoradesa política de Wesemann, indicatiu de pors pitjors. A més a més, cal considerar que Jakob, en la seva difícil i important tasca, per força hagué de tenir variats contactes a fi d'aconseguir informes sobre els pertorbadors de la pau: en casos així no sempre és possible de sostreure's a relacions amb agents dobles.

El doctor Wesemann, en efecte, presentat a París a Jakob per la seva dona, de la qual estava divorciat i vivia a París, oferí al periodista uns revelacions d'importància i li prometé presentar-li uns altres informadors a Basilea, ciutat fronterera de Suïssa. El 9 de març Jakob acudí a la ciutat; a l'hotel Sankt Gotthard trobà dos alemanys —els informadors de què li havia parlat Wesemann— arribats de Berlín el dia 7, que li foren presentats amb els noms falsos de Manz i Krauss i que, men-

trasant, havien llogat a Zürich un auto, el xofer del qual era membre de les tropes d'assalt de Lörrach (Alemanya). Un cop fetes les presentacions, Wesemann se n'anà a «descansar» a Ascona, poblet suís a la riba del Llac Major, prop de Locarno, on habien bastants refugiats alemanys. Del que passà després a Basilea, només és sabut que els agents nazis suposats informadors induïren Jakob a pendre, contràriament als seus costums, alguna beguda alcohòlica, i a dos quarts de deu de la nit, pel post frontierer suís de Klein-Hüningen passà a gran velocitat un auto, la matrícula del qual cor-

El Dr. Wesemann

respon a la del llogat a Zürich per Manz i Krauss. Donava la «casualitat» que la barriera del cantó alemany, que sempre està abaixada, aquell dia i aquella hora estava enlairada. Des d'aquest moment es perd el rastre de Jakob. Però en presentar l'ambaixador suís a Berlín unes reclamacions pel rapte, que segons els informes de la policia suïssa no pot ésser posat en dubte, el Tercer Reich contesta que el periodista Jakob es troba efectivament empresonat a Alemanya, sense afegir més detalls, només deixant entendre que Jakob ha estat trobat... casualment en territori alemany. Com és natural, les autoritats «ignoren» sempre els fets la comissió dels quals ha estat encarregada a agents secrets.

Les gestions del jutge de Basilea senyor Lützelbach i les del Consell Federal Suís han donat prou resultats per a justificar la presentació de reclamacions a Berlín. A més a més, el conegut advocat Moro-Giafferi, de París, al qual la muller del periodista raptat ha encarregat el cas, ha sol·licitat al govern de Suïssa i al de França, car el doctor Wesemann i els seus col·laboradors prepararen el cop en territori francès, que aquestes violacions de la sobirania d'ambdós països per part del Tercer Reich fossin portades davant la Societat de les Nacions o el Tribunal Internacional de La Haia.

Mentre continuen les gestions encaminades a descobrir els altres col·laboradors de Wesemann, es presenten una sèrie d'interrogants, entre els quals destaca aquest, de moment: la senyora Wesemann té alguna responsabilitat en el rapte? Pels elements de judici que tenim, aquesta dona sembla innocent. La senyora Wesemann ha actuat llargament en els medis antinazistes de París i de Londres, on ha prestat importants serveis. D'altra banda, havia presentat diversos refugiats alemanys al seu marit, del qual sembla que segueix enamorada malgrat que aquest estigui lligat amb una veneçolana amb qui s'ha trobat sovint a Londres; a més a més, hi ha unes cartes que Wesemann escriví a la seva ex-esposa després de rapte Jakob, en les quals li comunicava que «tot anava bé» i que féu expedir des de Londres per uns agents hitlerians col·laboradors seus. Aquestes cartes no resulten comprometedores per a la senyora Wesemann i sembla que aquesta ha estat enganyada també per l'hàbil provocador. Uns emigrats comunistes, moguts sens dubte per odi partidista i per ganes de lluir-se, declararen desfavorablement per a ella (la qual, en saber el trist paper exercit pel seu ex-marit, provà de suicidar-se). Sempre que la senyora Wesemann havia presentat emigrats al seu ex-marit, els havia posat en guàrdia considerant-lo un individu tèrbol els recursos financers del qual no tenien justificació.

Per què, aleshores, continuava presentant el seu ex-marit? Es que, malgrat estar-ne separada i adhuc sospitar-ne políticament, en seguia enamorada? O potser considerava que el manteniment de les seves relacions amb ell podria ésser d'alguna manera profitós per a l'antinazisme? Aquesta pregunta, que no és la que dona un aire menys sensacional a l'afer, revela al mateix temps la tragèdia d'aquesta dona.

(Segueix a la pàgina 8)

Al marge del Crexells

Lectura feta dilluns davant el micròfon instal·lat a la redacció de *«La Publicitat»*.

El primer jurat del Premi Crexells va ésser elegit per a un termini de tres anys. Per raons taxativament precisades en el reglament, en va tocar d'exercir-ne la secretaria. Acabada la comesa d'aquest primer jurat, unes bones ànimes—per l'estil, si no les mateixes, de les que m'havien cregut apte per al càrrec—decidiren de reemplaçar-me per cinc anys més. Era tal la consideració que em mereixien, i em segueixen mereixent, les bones ànimes ahudides, que vaig acceptar, més per aquesta consideració que no pas per gust, aquest recàrrec de «lectures forçades».

Al cap de cinc anys d'existència com institució privada que no fa sinó honorar els ciutadans que l'endegaren i la feren moralment i materialment viable, el Premi Crexells passava a incorporar-se als premis literaris instituits per la Generalitat de Catalunya i, en la nova estructuració del Premi, el jurat, de set membres de què constava, quedava reduït a cinc, i jo, estalviat de tres anys d'una tasca excessivament honrosa, però arriscada pel tarannà susceptible que si no troba justificació en el diplomàtic, en l'home de món, o simplement en l'home ben educat, és explicable en un ésser d'una sensibilitat superior a la mitjana com, en teoria, ha d'ésser la de l'escriptor i de l'artista.

Vaig procurar complir la meua comesa sense altre criteri que l'estrictament literari, gairebé deshumanitzat, aliè del tot a consideracions d'amistat, de relacions, adhuc d'una certa i indirecta dependència, moral o material. Puc dir que ni la més lleu ombra no ha enterbolit les relacions personals sostingudes amb autors les obres dels quals no vaig votar, cosa que únicament m'interessava de remarcar, no cal dir-ho, per a fer honor a llur esperit de convivència i a llur elegant acceptació del lliure joc de les opinions personals quan són inspirades en motius confessables.

No seria delicat no afegir la meua convicció que els meus il·lustres companys de jurat van procedir en tots els casos amb una equanimitat i una independència intaxables. I també em cal dir que mai, ni per part dels autors, ni dels amics dels autors, ni dels editors de les obres concursants, no vaig ésser objecte de la més insignificant insinuació, recomanació o pressió, directa o indirectament, dit sigui així mateix en honor dels esmentats.

Si algun dia em decideixo a escriure les memòries de la vida literària que m'ha tocat de viure i que, per seguir un justificat costum tradicional, s'hauran de publicar uns quants anys després de la mort dels protagonistes, no podré, malgrat una fama desproporcionada als mereixements reals, fer-hi constar cap revelació més o menys maligna referent a combinacions i trucs en la tasca dels jurats, res d'allò que en el llenguatge col·loquial se'n diu «pateleigs».

I tinc l'absoluta seguretat moral, que a més a més podria recolzar amb proves dialèctiques que estalviaré als oients, que les coses, aquests dos anys dels quals no puc parlar per experiència directa, han anat de la mateixa manera, rectilínia i honorable.

Cal que declari que un principi de netedat moral i polèmica, una norma d'aquell decòrum que tothom deu a si mateix i al públic que pugui tenir, em priva del tot de fer cap comentari valoratiu, que inevitablement vindria a ésser un judici comparatiu, sobre les diverses novel·les presentades al Premi Crexells d'enguany, la qual cosa equivaldria no a una crítica literària sinó paraliterària, és a dir a una crítica de l'actuació del jurat. I això perquè és gratuït i sense fonament—almenys confessable—tot el que es pugui dir d'una qüestió quan no es coneixen els termes en què està plantejada, això és, en aquest cas concret del Premi Crexells darrer, quan algunes de les obres votades en les diverses voltes d'escrutini del jurat són idèntiques.

Per aquesta consideració, dictada no sols per l'ètica més elemental, sinó per la lògica més rudimentària, les persones com cal hauran pogut almenys estranyar-se, per no dir-ho sense eufemisme, de certs comentaris insidiosos, d'algunes atmosferes no pas límpides que algú ja ha començat de fer i d'intentar de crear sobre la decisió del jurat i entorn de la novel·la premiada. Se m'observarà que aquests espeternecs d'una rabiola de decepció no han llançat esquitxos que passessin d'un cercle insignificant en qualitat i en quantitat.

Però és que hi ha fets petits als quals es pot atribuir caràcter simptomàtic i creure'ls susceptibles d'ésser punt de partida de més amplies i generals consideracions.

No es pot pretendre, d'una banda, que l'obra premiada hagi d'ésser cada any, per força, una obra genial, i que ella mateixa i el jurat que li ha atorgat els seus vots estiguin per damunt de tota crítica. El que cal exigir és que aquesta sigui decorosa—tan dura com vulguen, però feta amb intel·ligència i exempta de baixeses.

JUST CABOT

(Segueix a la pàgina 8)

GUTENBERG, S.A.

Fàbrica de maquinària per a les Arts Gràfiques

Nàpols, 215 - Telèfon 55723 BARCELONA

RICÍ "GOLOSO" PURGANT DELICIOSO

¡Nerviosos!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ

que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la Neurastènia.

Impotència (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, pèrdua de memòria, vertigenes, fatiga corporal, tremolors, dispèpsia nerviosa, palpitations, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen encefàlicment nerviós.

Les Gragees potencials del Dr. Solvré, més que un medicament són un element essencial del cervell, medulla i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tant físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciències, financers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les Gragees potencials del Dr. Solvré, tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per reprendre's sovint i amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme amb energies pròpies de la joventut.

Basta pendre un flascó per convèncer-se'n

Venda a 6'60 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA.—Dirigit-se a trametant 0'25 ptes. en segells de correu per al promouguis a Oficinas Laboratorio Sôlvre, carrer del Ter, 16, Barcelona, rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament i tractament d'aquestes malalties

UNA GRAN PERDUA

Francesc Moragas i Barret

Hi ha en una pila de disposicions legals una frase que més d'una vegada m'ha vingut a la memòria a propòsit de Francesc Moragas i Barret. Es aquella que parla de certes coses que s'han de fer «amb la diligència d'un bon pare de família». En la llei això és fàcilment lletra morta, però en la realitat ens adonem molt bé del qui posa en les coses aquesta cura diligent i afectuosa.

Francesc Moragas, vidu sense fills, tractà la seva obra com hauria tractat la seva família. La seva senzilla simpatia era de l'ordre patriarcal, i si en el sentit recte dels mots podia ésser un patriarcat frustrat, no ho fou en l'obra del seu esperit i del seu afecte.

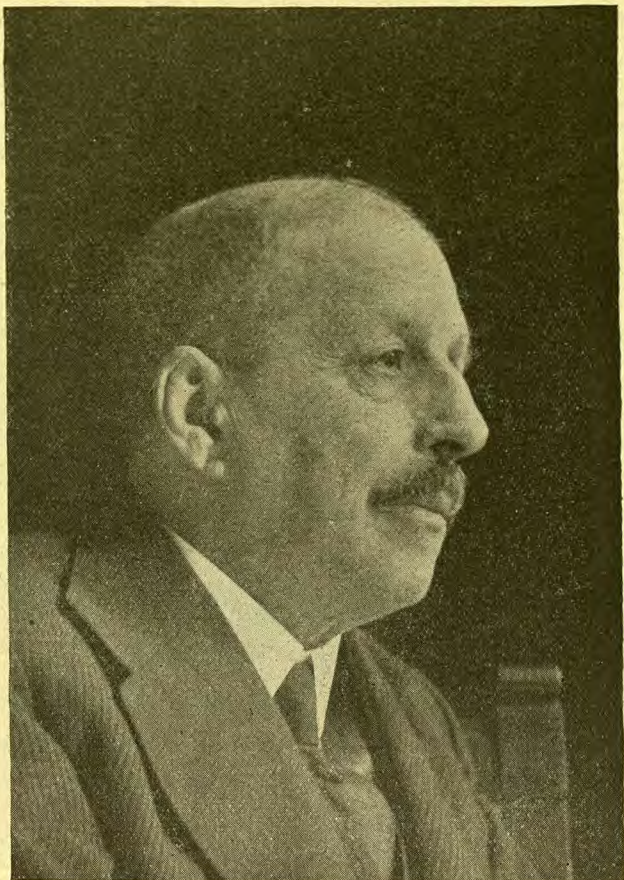
Tots els que heu viscut a la vora d'ell sabeu com pensava constantment en la seva Caixa, com ho preveia tot. Un dia que en el Consell li discutien vivament un reglament, exigí silenci: «Quan jo acabi digueu-me el que hi manca.» Quan acabà, tothom callà: totes les objeccions que li havien fet estaven previstes i resoltes. En casos així, ell somreia, com volent dir: «Potser sí que us penseu que hi veureu més que jo...» No pas amb petulància, sinó perquè ho trobava natural: ell era el pare, i el pare és el que coneix els seus, i hi pensa fins sense voler. Els altres ja feien prou ajudant-lo, i bé que els ho agraïa. En la tria dels seus consellers i col·laboradors posava la cura delicada i afectuosa del que tria un consell de família per si els fills quedessin orfes.

Francesc Moragas era un d'aquests catalans il·lustres que no tenen cap aparença física. Com Prat de la Riba. Potser l'aire de Moragas era una mica més ciutadà, i una mica més àgil. Hauria costat molt, però, de retrobar en la seva figura pacífica els seus èxits de ciclista — perquè Moragas, en la seva joventut, era un entusiasta amateur del *velocipèdo*, havia obtingut triomfs, i, si no estic mal informat, havia contribuït a la fundació de la Federació corresponent —. Tampoc es reconeixia, veient-lo, l'home d'acció veritable, intel·ligent, agut, pràctic, d'una diligència oportuna i poc aparatosa. L'impuls enorme donat a l'estalvi de Catalunya, la creació de les innombrables obres complementàries de la Caixa, la recuperació per a Catalunya de l'estalvi de la Vall d'Aran, la salvació del petit estalvi mallorquí en una època crítica, eren realitzats sense cap fressa, sense que aparegués mai la insuperable figura de l'home d'acció de cinema, voltat de telèfons i de mecanògrafs. L'aparença era una mica d'estar per casa, però tot rutllava perfectament. I ell, que manejava milions de debò, no es distreia d'altres coses, i duia els millors artistes a donar concerts a les ceguetes del seu asil de Santa Llúcia.

Era tan després, que ningú no se n'adonava. La seva fortuna personal la cedí en vida als seus nebots. L'orgull de la Caixa el tenia, això sí. Els millors locals, la millor organització, les millors infermeres, les millors instal·lacions, eren les de la Caixa. Deia Albert Bastardes, gran col·laborador seu, fa pocs dies: «Si En Moragas es salva,

la seva alegria haurà estat veure que l'han curat els metges, la clínica, les instal·lacions de la Caixa.» Li hauria semblat que enlloc més del món no l'haurien sabut posar bo. Les excel·lències de l'obra l'encisaven com si fossin les del fill preferit.

Fa algun temps, quan els vint-i-cinc anys de la Caixa, els seus amics i admiradors volgueren fer-li un homenatge. Ell ho sabé, i ho destorbà. Tot el que consentí fou que, per commemorar la data, l'ajudessin a empendre una nova obra benèfica: l'antitu-

Francesc Moragas i Barret

berculosa, i a iniciar els Dispensaris Blancs. El seu nom no havia d'aparèixer enlloc. A darrera hora, però, comparegueren els senyors de l'Institut de Previsió de Madrid, amb una placa ja feta que duia el bust d'En Moragas: hagué de capitular. En aquesta placa hi posaren aquells senyors un sol elogi dit amb una precisió poc habitual en aquesta mena d'homenatges oficials: s'hi parla de la *eficaz bondad* d'En Moragas.

Es exacte. L'*eficaz bondad* del pare. Era un home de conviccions clares i segures. Catòlic pràctic, infiltrà, pregonament, sense exhibicions inútils, la seva fe en tota la seva obra. Catalanista de tota la vida, tot i que la seva obra l'apartà de la política activa, no desvià mai el seu patriotisme. I quan fou cridat a la Comissió de Traspasos per a l'Estatut, s'hi llançà amb una fe jovevolva, i assolí resultats completíssims. La competència que li reconeixien la gent del seu ram de Madrid li ho devia facilitar. I és ben cert que allí i tot havia sabut fer-se estimar. Ha estat un espectacle exemplar veure com uns imponents senyors oficials, vinguts espontàniament de Madrid a la nova de la mort de Francesc Moragas, ploraven humilment a la vora del cadàver.

MAURICI SERRAHIMA

Mirant a fora

Matrimoni d'amor

—Què penseu—pregunta un senador francès a un diputat— d'aquesta entesa franco-italiana?

—Què en penso? A mi em fa l'efecte d'un matrimoni d'amor.

—Un matrimoni d'amor?—pregunta, sorprès, el senador.— Què voleu dir?

—Vull dir que ens hem casat amb una dona que em sembla que no té dot.

Desil·lusió

Lydia Stahl, l'espia que amb tota una rastellera de còmplices està actualment sota la justícia francesa, s'ha agafat amb calma la seva mala sort. Més que els anys de presó que es veu venir, l'exasperen les negacions reiterades del seu amant, l'interpret Martin.

—Quin estúpid — deia ella — he arribat a estimar! Tan estúpid, que coneix trenta idiomes i n cap no sap parlar a les dones!

Conte de no acabar mai

Venizelos ha dit: «Tots els cretencs són uns mentiders.» Ara, Venizelos és cretenc. Doncs ha mentit dient que els cretencs són uns mentiders. Doncs els cretencs no són uns mentiders. Ara, Venizelos és cretenc. No ha mentit doncs dient que els cretencs són uns mentiders. Per tant els cretencs són uns mentiders. Ara, Venizelos és cretenc...

Sembla que aquesta és l'explicació més clara de la qüestió grega.

Després del "pronunciamiento grec"

Recollim — petítissima antologia — algunes de les caricatures que ha inspirat la darrera de les guerres civils gregues:

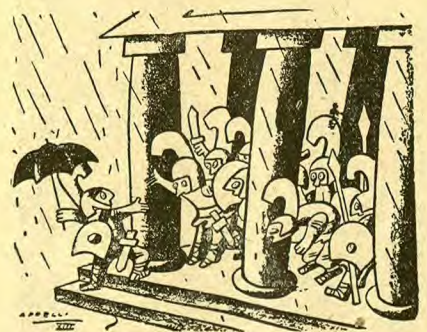

MEDITACIO SOBRE L'ACROPOLIS

—Fet i fet, el millor de Grècia són les ruïnes...

(La Tribune des Nations, París)

Tothom pogué llegir en els diaris, que les operacions contra els rebels es van ajornar degut al mal temps. Aquesta circumstància inspirà el següent paral·lel històric (?) a Il Setebello, de Roma:

Leónides. — Apa, valents meus, tots cap a les Termòpiles!

Els tres-cents. — Tu rai que tens paraigua!

Es universalment coneguda l'afició dels grecs al joc. No sols molts amos de cases de joc europees (estacions balnearies, centres cosmopolites d'estiuig, etc.) són grecs, sinó que el joc i la juguesca són, amb la guerra civil, els vicis nacionals grecs. Quan Gaziel deixà d'ésser estudiant a París per a convertir-se en corresponent de guerra, ja dedicà tota una crònica del seu viatge al front oriental a parlar del joc a Grècia. Marianne, de París, alludia aquest vici en el dibuix que reproduïm, titulat Revista de detall a Grècia:

—I pobre de tu que et torni a atrapar sense un joc de cartes sencer a la motxilla!

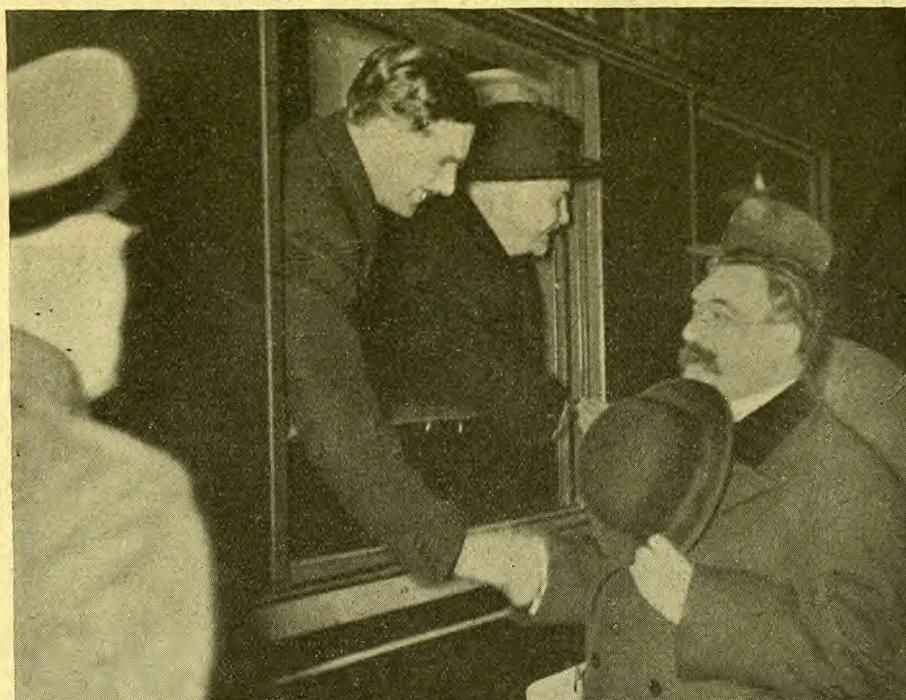
L'ACTUALITAT INTERNACIONAL

El viatge d'Eden a Moscú

La situació internacional segueix mantenint-se incerta, amb alternatives de símptomes adés tranquil·litzadors, adés alarmants. Com ja diguérem, un aclariment definitiu no pot esperar-se sinó fins després de la Conferència dels Tres que ha de celebrar-se a Stresa, la qual haurà de començar per resoldre el problema més greu del moment, o sigui el de la violació per part d'Alemanya del tractat de Versailes. Sense netejar el terreny d'aquesta important qües-

nal, no es pot fer una separació entre la pau a l'est i la pau a l'oest, ja que onsevilla que esclatés un conflicte, no podria deixar de generalitzar-se ràpidament.

Aquesta clara visió dels problemes europeus ja la tingué Barthou i pogué fer-la adoptar pel govern anglès en el seu famós viatge a Londres. Fou per això que nasqué la idea del pacte oriental, que amb el de Locarno hauria hagut de procurar a Europa una pau definitiva i la prossecució de

Eder (al seu costat, Maisky, ambaiador rus a Londres) s'acomia de l'ambaiador rus a Berlín, Suritz, en sortir cap a Moscú

tió, no es poden examinar i resoldre les altres.

Tot esperant aquesta conferència, que es pot considerar de les més importants entre les celebrades després de la guerra, parlem de l'esdeveniment més remarcable d'aquests dies, constituït pel viatge d'Eden a Moscú, Varsòvia i Praga.

Haver triat Anthony Eden per representant del govern britànic ja és un fet significatiu en ell mateix. En efecte, Eden forma part del grup parlamentari conservador, que actualment és el més nombros de la Cambra britànica, i no sempre ha estat d'acord amb el cap del Foreign Office, John Simon, especialment en aquells moments en què els conservadors haurien volgut un canvi en la política internacional anglesa, que en llur opinió només era possible amb l'allunyament de Simon del Foreign Office. Fou aleshores que els conservadors, i en nom d'ells el president del Consell, Baldwin (cal tenir present que en el gabinet anglès els càrrecs de primer ministre i de president del Consell són distints), feu nomenar Eden lord del Segell privat del rei, sense ni tan sols informar-ne Simon, que es trobà així tenir un secretari d'Estat en el seu ministeri que, segons la jerarquia anglesa, ocupava un càrrec més alt que el seu. Malgrat tot, Simon no abandonà el govern i els conservadors desistiren del propòsit de substituir-lo, la qual cosa almenys vol dir que s'ha posat a seguir les directives traçades pels conservadors.

Així doncs, la personalitat del representant del govern de Londres que s'ha traslladat a Moscú, Varsòvia i Praga, té prou autoritat per a realitzar les negociacions i el que conlogui serà segurament aprovat pels seus companys de gabinet.

Les converses de Moscú tenen un gran interès per a la pau. En efecte, han reeixit a posar en evidència que no hi ha cap oposició d'interessos entre la Gran Bretanya i la U.R.S.S. i que tots dos països estan decidits a mantenir la pau. Però els anglesos encara han anat més enllà. Han demostrat interès perquè s'estipuli el pacte oriental, amb les clàusules inherents a la mútua assistència, que és l'única garantia de seguretat que avui es pot obtenir per a la tranquil·litat d'un país. Quan, en efecte, una nació té la seguretat que, en cas d'agressió per part d'una altra, està assistida per totes les altres que han signat el pacte, no solament s'obté la tranquil·litat de les nacions que desitgen la pau, sinó que queden frenats els propòsits bèl·lics de les que en tenen, perquè es trobarien amb una barrera costosa de franquejar.

El refús d'Alemanya d'adherir-se, no al pacte oriental, sinó a les clàusules de mútua assistència, reafirma l'opinió, avui molt estesa, que els seus objectius no són precisament pacífics.

L'èxit de les entrevistes d'Eden a Moscú ha contribuït indubtablement a fer més fàcil i més completa l'execució del pla de Laval, això és, de signar, en el seu pròxim viatge a la capital soviètica, el pacte oriental, sense esperar la decisió d'Alemanya, la qual es trobarà així, almenys de moment, fora de la gran combinació de potències europees que es va a formar.

En aquests darrers anys, Eden ha desplegat una considerable acció diplomàtica, i sempre amb resultats favorables. Però la missió que ara ha realitzat és segurament la més important de totes. Es de justícia dir que en aquest cas la seva tasca ha estat facilitada per la diplomàcia soviètica, la qual, havent canviat de política en les qüestions orientals, ha accentuat la seva acció a Europa i vol exercir un paper de pes en els esdeveniments europeus.

La nostra impressió és que a Moscú no s'ha perdut el temps, i això ja és un cas prou rar en les negociacions internacionals perquè valgui la pena de notar-ho. Les converses d'Eden i Litvinoff han tingut per base els acords estipulats a Londres el 3 de febrer, que comprenen, a més a més de l'entesa franco-britànica, una col·laboració europea que ha d'aplegar en un sol bloc totes les qüestions referents a la pau. En efecte, donada l'actual situació internacio-

nal, no es pot fer una separació entre la pau a l'est i la pau a l'oest, ja que onsevilla que esclatés un conflicte, no podria deixar de generalitzar-se ràpidament.

D'aquestes converses de Moscú ha sortit confirmat que la Gran Bretanya, la U. R. S. S., França i Itàlia estan d'acord sobre les principals qüestions. Una íntima col·laboració entre aquestes potències — que seria un èxit autèntic de la llarga i pacient política del Quai d'Orsay — asseguraria el manteniment de la pau... Es a dir, lògicament, hauria d'ésser així; amb tot, ja veiem que l'espectre de la guerra no ha desaparegut de l'horitzó.

Pel que fa a Alemanya, no pot dir-se res de segur fins que no siguin conegudes les decisions de la conferència anglo-franco-italiana de Stresa. Hitler, en aquest moment, està isolat, i no sembla pas que això sigui un «triomf diplomàtic», com ens escriu un nazi de Barcelona en una carta incorrecta. Després de Stresa es tornarà a parlar d'Alemanya, que per ara refusa la mà que li havia allargat Anglaterra amb la visita de Simon i Eden a Berlín.

Però hi ha una altra nació que ha donat motius de neguit per la seva enigmàtica actitud envers el pacte oriental, Polònia. Ja es veurà quins resultats haurà tret Eden del seu viatge a Varsòvia i de les converses que hi ha tingut amb el mariscal Pilsudski i amb el coronel Beck.

Polònia ha travessat una crisi diplomàtica que ha condolgut els amics que aquest país tenia en tot Europa. La seva situació geogràfica, raons econòmiques i la incertesa de la situació internacional poden explicar en part el paper que ha fet Polònia en aquests darrers temps. Volem creure que tot això serà passatger i que Polònia repenirà el seu lloc al costat de les nacions a les quals deu la seva reconstrucció en unitat nacional al cap d'un segle i mig d'haver-la perduda.

Tant de bo sigui així i Eden hagi reeixit a esvaïr les inquietuds del govern de Varsòvia i a decidir-lo a adherir-se al pacte oriental.

L'anada d'Eden a Praga, darrera etapa del seu viatge diplomàtic pel continent, no ha estat altra cosa que una confirmació de la comunitat d'idees entre Benes i els dirigents de la política britànica. La visita a Praga no pot haver tingut altre caràcter que el d'amistat.

TIGGIS

Importants rebaixes per ampliació
SECCIO A MIDA

JAUME I, 11
Telèfon 14655

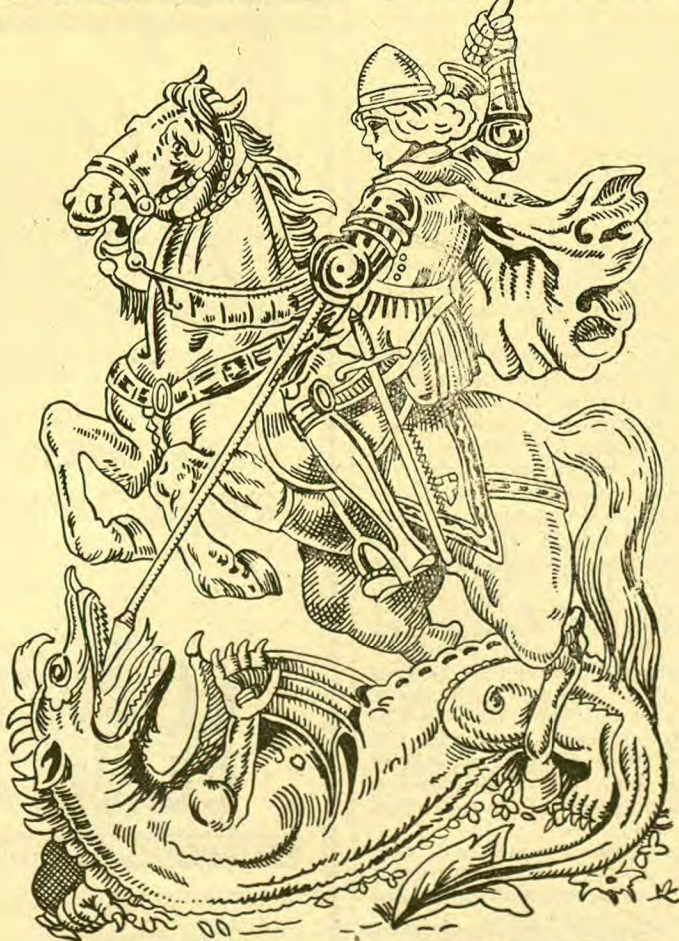
U.R.S.S.
FESTES DE 1.ER DE MAIG
LENINGRAD - KIEV
MOSCÚ

Del 23 d'abril al 12 de maig visitant
PARÍS, BERLÍN, VARSOVIA
i Creuer per la Mediterrània i mar Negra
des de Ptes. 1.325, tot comprès

Altres interessantíssims viatges per
a visitar la U. R. S. S. durant 1935
VIATGES CATALONIA
Rambla Estudis, 12. - Tel. 24774
BARCELONA

U.R.S.S.

PAPER DE FUMAR

SANT JORDI

FI-RESISTENT - MIG COMBUSTIBLE
ESTOIG: 10 CENTIMS

EL CINEMA

UN FILM MAGISTRAL

«Imitació de la vida»

Primera imatge: Un ànec de cel·luloide surant damunt la banyera. Primer so: El col·loqui entre l'infant i la mare. Beatriu Pullman banya la seva menuda, Jessie. El timbre del telèfon. La criatura a mig vestir, la mare baixa rabent les escales. És un antic amic que truca. «Bé, gràcies. Sí, continuo amb el negoci del meu marit. Un moment, un moment, perdó!» És l'olla que vessa. Amb quina destresa — és tot un poema — Claudette Colbert fa aquesta cosa tan senzilla que és treure l'olla del foc i

rigorós esmerçat en un treball que tothom més o menys intueix, però que pocs constaten d'una manera rigorosa. Naturalment, l'autor, John M. Stahl, no és ni de bon tros un director tan conegut com altres, de molts menys mèrits, i per tant, la crítica *standard* es treu aquest film de davant amb un elogi sumari i gens comprometedor. Però John M. Stahl, que comença a remarcar-se amb *Lavor*, que s'apunta un èxit rotund amb *La usurpadora*, que l'any passat ens va confondre d'admiració amb *Sembla que fou*

«Imitació de la vida»

obrir la porta que dona al pati i córrer altra volta cap a l'aparell! Quan acabada la conferència es disposa a tornar a dalt, heus ací que una dona negra truca. «Bo, què voldrà?» És una dona que ve amb un anunci a la mà per oferir-se com a serventa. «Però vostè s'equivoca, no és aquí aquesta adreça!», diu Mrs. Pullman mentre manifesta la seva impaciència obrint la porta i invitant la visita a marxar. Però què passa, què és aquest soroll d'aigua? En quatre salts la mare és a dalt. La petita Jessie s'ha clavet de cap a la banyera. Ja no pensa més en la pobra dona que ha plantat a baix. És divertit amb la mullena de Jessie qui somica, mentre la torna a vestir de cap i de nou. Quan és a baix, es troba que la dona ha començat a preparar l'esmorzar i demana i suplica que la deixi quedar. Té una filla i és difícil trobar una col·locació així. Discuteixen... i finalment Beatriu accedeix.

Tot aquest debut és definitiu. Si no heu vist el film dues vegades almenys, no podeu sospitar amb quina intel·ligència el *scenari*, o millor dit el *décalage* d'*Imitació de la vida* ha estat establert.

Quan veieu el principi, coneixent la darrera escena, és quan en mesureu i n'abasteu tota l'emoció. Cap detall inútil. Tot utilitzat amb mires a l'economia dramàtica de l'obra. I un s'admira d'un pensament tan

ahir, ara, amb *Imitació de la vida*, acaba d'imposar-se com un director entre els més grans del moment present.

Dues qualitats sobresurten d'una manera contundent en la seva labor. Aquella que acabem d'assenyalar, en fer menció de la intel·ligència del seu *scenari*. La claredat mental que això significa! L'altra és la qualitat realista del seu estil.

Si Tolstoi, i d'una manera tota especial el Tolstoi d'*Anna Karenin* i de *La Guerra i la Pau*, no té rival en l'art de transcriure en el règim literari el to autèntic de la vida, imitant-ne fins a l'exacta notació, les modulacions més impressionants, reconstituïnt per l'artifici literari l'emoció mateixa de l'existència quotidiana, en el domini cinematogràfic és John M. Stahl qui no té rival. Hi ha molts gèneres cinematogràfics i altres directors podran avantatjar John M. Stahl en altres aspectes, però en aquest, en el de transcripció directa de la vida, no n'hi ha cap.

Farem una excepció per a King Vidor, però sense oblidar que el cinema ha progressat molt d'ençà de *I el món camina*, obra mestra en aquest gènere. Avui, els recursos, sobretot els que provenen de l'adjunció del so, són més extensos.

La distinció entre forma i fons ha esdevingut inútil de tanta discussió armada entorn d'ella. Tanmateix tothom ens entendre — suposem — si diem que en el que fa a la forma, la manera com s'ha destriat en moments diversos i successius l'assumpte del film *Imitació de la vida*, ens sembla impecable. Quant al fons, ja no gosaríem ésser tan categòrics. Hi ha, almenys, una bona meitat que justifica — i de quina manera! — tot el que hem dit respecte a la característica fonamental de l'autor de *Back Street*. Cap a la segona meitat, els esdeveniments, en apressar-se en llur desenvolupament, semblen pendre aquella gravidesa que els fa tan vivents. De totes maneres, tot el final, la mort de la mare, renegada per la seva pròpia filla, l'enterrament, la tendresa de les darreres escenes, ens semblen admirables.

No diem res dels intèrprets. Els seus noms es confonen amb els dels personatges del film. Què vol dir Claudette Colbert, Warren William, Ned Sparks, Louise Beavers, Rochelle Hudson, Baby Jane? Ací no hi ha sinó Beatriu Pullman, Stephan Archer, Elmer, la tia Dàlia i Jessie (en les seves edats).

Esgarrifa de debò pensar que aquest film, el mateix que *The Barretts of Wimpole Street*, pugui donar-se doblat! El doble és sempre una cosa horrible, però mai això no s'hauria pogut dir amb més propietat com a propòsit d'aquests dos films — tan diferents! — que han passat simultàniament per les pantalles barcelonines.

JOSEP PALAU

PANORAMA

«La Vida futura»

Després d'haver posat en escena tantes vides passades, Alexander Korda treballa actualment a posar-hi una altra mena de vida. Treballa febrosament, però sense dir res del que prepara ni el nom dels actors que té pensats per al seu nou film. Els més agosarats periodistes no han pogut violar el secret de què es volta el director hongarès de naixement, però productor de films britànics.

Tot el que s'ha arribat a saber és que Korda prepara una adaptació de *La vida futura*, de H. G. Wells, l'acció de la qual es desenrotllarà l'any 2035.

«L'Emperador Jones»

Per fi es pot veure a Barcelona, amb un retard de més d'un any, aquest film tret d'una obra d'O'Neill, l'estrena del qual a Nova York fou un esdeveniment al qual assistiren *the first lady of the land* (és a dir, la muller del president Roosevelt) i tot el món oficial, literari i artístic.

Ací, el film és presentat de complement i segurament no deurà resultar «comercial». Cal dir que, com tan sovint, tampoc s'esmercen els mitjans perquè ho sigui.

L'Emperador Jones és tret d'una obra teatral del mateix títol, que també ha servit per a una adaptació a l'òpera. Si no estem mal informats, l'adaptació de l'obra al film s'ha fet tota el control del mateix O'Neill, treball en el qual l'ha ajudat Du Bose Heyward. La pel·lícula és la vida d'un negre porter d'un pullman que va a presidir, en pot fugir i desembarca en una illa de negres tiranitzada per un reietó explotat per un blanc sense escrúpols. El negre, Brutus Jones, arriba a emperador i pot abandonar-se al goig de manar despòticament i de voltar-se de miralls i d'uniformes llampants, fins que és mort en la selva després d'una nit d'angoixa a la qual no és estrany l'efecte embogidor del tam-tam amb què els negres sublevats invoquen els esperits.

Les escenes de reunions religioses (recordeu *Allèluia*), de les aventures de Brutus Jones per cabarets i cataus de joc, la vida en un penal del Sud i la fugida, sembla que són de Du Bose Heyward, car l'obra d'O'Neill només comprèn l'aventura de Jones en l'illa de les Índies Occidentals. Així el film adquireix una varietat que no li hauria pogut donar la seva estricta fidelitat a l'obra teatral. Però sigui qui sigui l'adaptador, el director Dudley Murphy ha fet un

Paul Robeson

bon film amb *L'Emperador Jones*, ple de vida i de veritat dintre l'extraordinari de l'aventura de l'ex-porter de pullman, ple d'aquella veritat psicològica i artística que és més veritable que la veritat de debò.

Gràcies a aquest film hem fet coneixença amb un artista com Paul Robeson, gran actor i gran cantant, d'un joc matís i múltiple, que manté viva tothora l'emoció de l'espectador, sobretot en la darrera part, que pesa tota ella sobre el treball de Robeson, car és un monòleg de la descomposició moral d'un negre víctima de la por. *L'Emperador Jones* és, doncs, un film per a una estrella; però això no vol dir que els altres actors i les escenes d'ambient desentonin en el més mínim.

Cine Actualidades

Del 1 al 7 d'abril

SETMANA DEL DIBUIX

Betti Boop, Popeye el mariner, FLEISCHER i POBRE CENICIENTA
dibuix en color

A més: Informació de la crisi governamental en NOTICIARI FOX MUNDIAL

LA PERSISTENCIA D'UN ABUS

Ens donen gat per llebre

Avui oferirem als nostres lectors unes quantes variacions sobre un tema que no ens cansarem de tractar. Els dobles. Tema que no s'exhauïx ni perd actualitat, car les distribuïdores, en comptes de confessar el seu error i rectificar, no fan més que reincidir i continuen servint-nos gat per llebre, que gat, i no llebre, són aquelles veus postisses que imposen a l'espectador, tot i creient que no és prou fi per a adonar-se de l'ensarronada. Ens van donant gat per llebre... Estafada, doncs. Delicte. Com ha

i films seus tan admirables com *Back Street*, estrenat ací amb el títol imbècil de *La usurpadora*, *Sembla que era ahir* o *S. O. S. Iceberg*, han passat completament desapercebuts a Barcelona, degut a la manera inepta de presentar-los.

I ací va una altra mostra de l'analfabetisme del món de mones que és el nostre ram cinematogràfic. Malgrat les queixes repetides que han aparegut en aquestes pàgines, la llogatera de les meravelloses *Silly Symphonies* de Walt Disney s'entesta a fer

Gosaran doblar la veu de Katharine Hepburn?

dit un crític, André Lang, el doblatge que, artísticament, és una traïció i gairebé un crim, hauria d'ésser perseguit en justícia com una vulgar imitació. Aquests darrers temps, les nostres empreses s'han excedit, han ferit diverses vegades la sensibilitat de l'espectador intel·ligent, tot i infligint-li la tortura d'aquestes veus falsificades.

Parlem, primer que tot, d'un sabotatge de gruix. El doblatge d'*El sopar dels acusats* de W. S. Van Dyke. Aquest film pertany a un gènere fantasista, que podríem qualificar de lleuger, i en la filmació del qual els americans han esdevingut mestres. Precisament un crític parisenc acaba de constatar amb amargor que els francesos, campions tradicionals de la ironia i l'elegància, però incapaces de rodar altre gènere còmic que les bajanades de caserna, s'han deixat arrabassar pels americans aquesta fórmula cinematogràfica, que els pertanyia de dret a ells, al poble més espiritual de la terra. El film lleuger fou inaugurat per *Una dona per a dos* de Lubitsch, adaptació de l'obra de Noel Coward, *Serenada a tres*, la versió francesa de la qual s'ha estrenat ara a París amb èxit. Aquesta pel·lícula no fou un encert isolat. I aquest gènere, inaugurat tan brillantment, ens ha donat després *Succel una nit* de Frank Capra; *El refugi* de W. S. Van Dyke; un altre film que encara no s'ha estrenat a Barcelona: *The Gilded Lily* de Wesley Ruggles, amb Claudette Colbert i Fred Mac Murray; i *El sopar dels acusats*.

Doncs bé: la distribuïdora d'aquesta darrera pel·lícula, amb una sang freda impressionant, no ha vacil·lat a sabotar la escandalosament ni a ofendre els seus artistes, tot i privant-los de la veu, el seu mitjà d'expressió més ric i més matísat. És inqualificable. Si hi ha films indoblables, aquest, *El sopar dels acusats*, tot finor i subtils, n'és un. Aquelles veus de William Powell i Myrna Loy, que eren una de les armes expressives més poderoses del film, han estat criminalment escamotejades i reemplaçades per les d'uns actors de cinquè ordre. Aquell tarallarejar finíssim i en sordina de Powell, quan oferia cocktails sobre una safata als seus invitats, s'ha convertit en uns brams d'ase tan estentoris que, desmentint l'adagi, pugnen al cel.

La mateixa distribuïdora ha projectat a l'Urquinaona la còpia doblada de *Viva Villa!* pocs dies després d'haver-hi estrenat la versió original. Alguns deien que, tractant-se d'un assumpte tan profundament mexicà, el diàleg anglès feia una certa angúnia. Això és molt discutible. I preferirem sempre aquella veu tan matísada de Wallace Beery als esgarips d'un còmic espanyol de bolo dominical. La fúria dobladora d'aquesta casa no té límits. I, a l'Urquinaona encara, projecta un *trailer*, film d'anunci, de *La vida alegre*, en el qual Franz Lehar es dirigeix al públic. I bé: aquest curt parlament ha estat també doblat. Sense comentaris! No ignorem que aquesta companyia té uns estudis de doblatge a Barcelona. I que així que surt una còpia doblada d'aquests tallers, li interessa posar-la en circulació com més aviat millor. Aquest gest serà segurament agraït per la seva central d'Amèrica. Però el públic resulta perjudicat per aquest excés de zel.

I anem per un altre. *La maternal*, film francès molt important, rodat fa temps i que molta gent esperava amb impaciència, ha estat estrenat al Capitol doblat. I quins dobles! Mancats de sincronisme, molt opacs i defectuosos, ningú no era capaç de comprendre aquells sons inintel·ligibles. Com que la crítica sense excepció i el públic en pes van protestar enèrgicament contra aquella burla, la còpia falsificada de *La maternal* fou aviat reemplaçada per la versió original. Retirada vergonyant, que contrastava amb les agalles insolents d'aquells en *español... en español*, que cridaven tots els anuncis. Però de la distribuïdora d'aquest film no ens estranya res. Ha tingut sempre un material molt bo, però desconeix absolutament el negoci, no sap cotitzar el nom dels seus grans directors, que no anuncia mai,

malbé de la manera més sòrdida la poesia delicada d'aquelles petites joies sabotejant-ne les cançons. Fa poc, al Fantàsia, han estrenat *La deessa Primavera*, doblada, no per tiples i tenors de sarsuela, sinó per aquells pobres coristes que actuen al Nou o al Victòria.

Sortosament, per bé que en minoria, hi ha algunes cases intel·ligents i amb sentit comú, que tenen el respecte degut pels actors i pel públic. Ni la Ufilms ni la Ufa no doblen els seus films. Ens diuen que la Radio també té ordres de no fer-ho. De la qual cosa ens alegraríem molt, car aquesta casa compta amb artistes molt bons entre els quals hi ha l'admirable Katharine Hepburn. De moment, dos films importants d'aquesta marca, *Les quatre germanetes* i *Volant cap a Rio*, han estat projectats a les barriades en versió original. Amb tot, no sabem si tanta bellesa serà duradora. Com que un senyor Blanco, director o no sabem què de la Radio, del qual volíem obtenir una confirmació d'aquests rumors, no ens ha volgut rebre per a no ésser una excepció dins el ram barroer de les distribuïdores barcelonines, no en podem informar exactament els nostres lectors.

No tenim espai per a comentar una carta molt interessant sobre els dobles que ens adreça un amable lector d'Esparreguera, el senyor Ramon Bardés. Ho farem un altre dia.

SEBASTIÀ GASCH

DOBLE
ESDEVENIMENT

Delicada comèdia PARAMOUNT
de palpitant actualitat

EN ESCENA, PRESENTACIÓ
DE

la gran cançonista argentina

TANIA

amb el famós compositor

Enrique S. Discepolo

i la seva gran orquestra argentina

Una nova i elegant modalitat del tango

PREUS CORRENTS

VIDAS ROTAS

Dues mares en lluita sublim
per l'amor dels seus fills

MARUCHI FRESNO
LUPITA TOVAR
ARTURITO GIRELLI

Producció Inca Films

Gran èxit en

Salón Cataluña

TIVOLI

Una producció
JESSE L. LASKY

Dirigida per
IRVING CUMMINGS

Sincerament, un
dels millors films
de la temporada

EL TEATRE

PER AL·LUSIONS

Sobre la sinceritat dels crítics

Allò que se'n diu amable per a aquells als quals anava dedicat, veritablement, no es pot pas dir que en fos massa l'article que des d'aquesta mateixa plana publicava, farà cosa d'un mes, Andreu A. Artís sota el títol, potser un xic prosopopeic, de *Crisi de sinceritat* (*). En aquell article, Artís envestia la modesta i pacífica classe que formen els crítics de teatre català i la deixava d'aquella manera que se'n sol dir com un drap brut per la manca de sinceritat i l'excés de benevolència amb què són

aquell article per a posar-nos de cop i volta a meditar sobre què és i què exigeix de rosaltres el paper de crític teatral, les falles que comporta, els perills que s'hi corren i les dificultats que s'hi presenten; era ja cosa que ens havia fet reflexionar més d'una vegada i amb referència a la qual tenim format ja de temps, si no un criteri pètriament incommovible, sí un repertori d'idees que ens semblen prou clares i eficients i no gaire desorbitades en relació al que és la realitat del nostre món teatral. Deixant de banda la capacitat d'aquell que les fa servir, creiem que són les més adequades per assolir alguna eficàcia i fer menys ingrata la tasca del crític. Elles ens han servit per anar realitzant la nostra comesa sense gran escàndol de ningú i amb la consciència força tranquil·la.

Sense voler refutar cap de les afirmacions d'Artís—ai las!, massa encertades i justes en més dels casos—, volem parlar més que contra d'elles, contra l'esperit que les anima. Per això aquesta resposta és menys una negació del que el nostre company deia que una justificació i una explicació del que constatava.

Efectivament, la nostra crítica, avui per avui i d'una manera general, és excessivament blana pel que toca a la més gran part dels nostres autors — i no parlem si per aquells que tenen ja consolidat un prestigi—, bon xic indulgent envers actrius i actors—no cal dir si més per les primeres que pels segons—, massa suau envers els directores, i li costa moltíssim de reaccionar contra la vacuïtat, la nul·litat i la insignificància. Això és clar que justifica que hom en digui mil penjaments, que hom la desconsideri, que hom l'ataqui demanant-li més exigència, més severitat, més rigor, més respecte per a ella mateixa i per a la seva altíssima missió d'orientadora del públic, d'endrecadora dels costums, de directora del gust, d'atorgadora de qualificacions sòlides i sense trampa, sobre les quals hom pugui pujar de peus. Una crítica dolça, innocua i benevolent que no sap fer mal a ningú, que no diu aser als ases i ineptes als ineptes, que respecta manies, prejudicis, mites i patums, és que té dret a existir, és que té dret a cap respecte?

Potser no, potser no en el terreny de les idees pures. Però qui sap si en tindrà a alguna comprensió pel que toca a casa nostra després que hom hagi examinat amb un xic d'atenció el panorama que se li ofereix. Cal tenir en compte l'enorme emballament, l'atapeït teixit de convencions, de valors entesos, de preocupacions, d'interessos morals, més que materials, de sentiments i d'obcecacions, de tabús de tot ordre — i no els menors els que toquen el patriotisme, gens menyspreables en el nostre cas— que emboliquen tota la vida social d'un país, i més quan aquest és petit com el de Catalunya, a part de les amistats, les relacions, les coneixences i la convivència civil—elements amb els quals el nostre articulista ja compta, encara que no li serveixin per a cap excusa en favor de la crítica—, i ens sembla que haurà de convenir que ja fan prou els crítics de predicar de tant en tant les seves doctrines i les seves admiracions més sinceres, mostrant-se rigorosos només en els casos que s'ho mereixen de bo de bo, per permetre'ls que tirin aigua al vi amb alguna freqüència i que no vulguin fer tantes vegades mal com ocasions se'ls en presenten.

El lector que sap de llegir tindrà ja prou punts de referència per contrastar unes crítiques amb altres i saber de què va. Per altra banda, en el fet de parlar bé d'allò que no ho mereix sempre hi cap una certa elegància molt més fàcil d'aconseguir que fer patent la sinceritat i l'objectivitat en una rebutxada. D'aquesta mai no en surt tan afavorida la veritat com l'enveja i l'animadversió. Per no donar una satisfacció a certes gents, bé val la pena de no dir la veritat sencera, moltes vegades.

Endemés, les paraules han estat ja tan usades, se n'ha espremut de tal manera el contingut, que el públic intel·ligent—suposo que és per a aquest que escriu Artís, com nosaltres, és clar!—compta ja amb el seu exacte valor i sap conèixer els seus matisos i el pes real de cada frase, potser tant o més bé que el mateix que les ha escrites.

I en darrer extrem, ja ha pensat Artís en què seria el que podria quedar del nostre exigiu, miserable, depauperat i insignificant teatre i de tot el que al voltant d'ell vivoteja i belluga si els seus crítics parlessin amb tota claredat i el públic se'ls escoltés, per poc que fos?

JOAN CORTES

(*) Vegi's MIRADOR, núm. 315.

Telèf. de MIRADOR: 23118

PROXIMAMENT

MUSICA EN ELAIRE

Una producció Eric Pommer

FOX

Oscar Wilde en escena

Davant mateix l'església de Saint-Germain-des-Près hi ha un cafè que duu un nom tot fantasiós: *Les Deux Magots*. Des de fa pocs anys, ha anat adquirint una certa importància com a centre de reunió de cenacles més o menys artístico-literaris. Diguem, de passada, que segurament ha afavorit aquesta voga de l'establiment el fet que Mauriac l'escollís com a escenari d'un dels episodis de l'acció de *Nœud de Vipères*.

Deu fer cosa d'un any, solien reunir-s'hi uns quants poetes per a discutir abundantment l'evangeli d'un nou manifest. In-

procés de Wilde com una mena de procés Dreyfus de les lletres.

En realitat, el cas de Wilde serà, per a la crítica, un dels més apassionants el dia que pertogui de fer una revisió definitiva de la producció literària que ha deixat. Pel que fa al trencacolls judicial amb què topa tan brutalment la seva trajectòria apoteòsica, servirà llavors, d'una manera indirecta, com a excel·lent punt de mira per a taxar la distància que va de *Lady Windermere's Fan* i *The Picture of Dorian Gray* a *The Ballad of Geol Reading* i al *De Profundis*. Però, com no sigui per a excitar morbosos tafaneries, no veiem cap motiu que justifiqui que el procés, per ell mateix, reclami d'ésser gaire inquietat. Ni la consciència oficial de l'Anglaterra victoriana, ni els acusadors, ni els jutges de la causa, ni el pobre condemnat als dos anys de *hard labour*, no hi tenen res a guanyar.

I si, tanmateix, calia que algú ho remogés ara, segurament valia més, per raons de bon gust, que no fos Maurice Rostand. Maurice Rostand s'ha lamentat sovint de la feixuguesa de portar l'herència d'un nom il·lustre. No cal dir-ho, els desavantatges són evidents. Però, en canvi, hi ha una innegable contrapartida de compensacions. Experiència, posició, relació. Sarah Bernhardt havia estrenat obres de Rostand fill quan aquest tenia una edat en què molts talents de primera qualitat encara han de fer cua. En fi, fent un capmàs, pot dir-se que una cosa va per l'altra; i a tot arreu trobaríem força exemples de successions consanguínies honorables.

L'autor de *Napoléon IV* ha espigolat amb diversa fortuna en els camps de la poesia, de la novella, del teatre i del periodisme. Del força bé al discret i al menys discret. Ni caixa ni faixa. Entretant, ha conreat amb insistència l'entremaliadura cridanera i el reclam equivoc. En platges de moda, en cercles especials, en medis desesperadament esnob, ha fet públicament ostentació de certs punts febles, possiblement no gaire eficaços per a col·laborar a la solidesa d'una reputació seriosa.

Tal volta *Le Procès d'Oscar Wilde* amaga una espècie d'afany de justificació tot cercant el redós d'afinitats eminents. (No havia corregut també la veu que el mateix autor preparava una obra sobre Rimbaud?) En aquest cas, el noi Rostand ens faria pensar en un pintoresc rapin conegut nostre, el qual, durant uns quants mesos, va rodar per tot Montparnasse explicant a tothom que volia escoltar-lo:

—Que no ho sabeu? He pescat una blenorragia. Com Gauguin...!

I el factor comercial del reclam d'escàndol? Ah, aquesta implacable taquilla de Tàlia! Maurice Rostand afirma que, de criatura, va veure un dia Oscar Wilde en persona a casa de Sarah Bernhardt; l'any 1900, poc abans de la mort del malaurat esteta irlandès. Des del terreny dels afers dramàtics, ens fa l'efecte que ha anat a retrobar-lo una mica massa tard. En primer lloc, el teatre i coses molt més importants que el teatre viuen una fase crítica agudíssima. Ha passat *Corydon*. Sota les bambalines, hi ha hagut *La Prisonnière*, *La Fleur des Pois*, *Réséda*. I què val ja l'estridència d'aquestes manses esllavissades darrera la reivindicació de les més negres tenebres sexuals i àdhuc de la paranoia per part del sobre-realisme?

Veieu, deu anys enrera ja hauria estat una altra cosa. Pels quatre punts cardinals s'ofrien flonjors temptadores. Es cofilava en alça la tombarella, l'estirabot, el vel suspente; i tot rajava per les clivelles d'un mateix sedàs violat, Spengler o Joséphine Baker. Gran sketch cosmopolita representat sota l'ambigu pavelló de *La Garçonne*. Per versitat pseudo-baudelaireana, a la Félicien Rops, traduïda al ritme de la neurosi post-bèlica. Val a dir que, en una forma o altra, amb més o menys relleu, tot això ha existit sempre. I fins subsisteix, per bé que arrelonat, quan, com avui, vénen dies en què l'organisme social es trobat acarar si us plau per força amb problemes greus, neguits imperiosos. Però, esdevinguts inoperants els maquillatges de literatura a bon preu i sense el sòcol de la badoqueria pública, resten simplement unes tares deploables de l'argila humana. Feina per al fisiòleg i per al psiquiatra. Mantega fina per als ullals truculents de qualsevol pare Laburu quan els ve de gust abandonar-se a l'orgia fàcil de triturar Sodomes i Gomorres.

ALBERT JUNYENT

"Perquè demà surti el sol"

Un xic aclarides les circumstàncies que ens feren ajornar la presentació de la di-guem-ne comèdia del nostre col·laborador Àngel Ferran, *Perquè demà surti el sol*, podem notificar als nostres lectors que han estat represos els seus assaigs amb tot entusiasme i activitat per la companyia de la Secció de Teatre de l'Ateneu Polytechnicum. Els decorats, com és sabut, segons projecte de Francesc Fontanals, estan ja realitzats tots. Es a dir, que la cosa està ja ben encarrilada altra vegada i en marxa perfectament normal.

La presentació d'aquesta obra tindrà efecte dins la primera quinzena de maig si no es presenta cap nou inconvenient. El nostre estimat company Josep Maria de Sagarra s'ha compromès a interpretar la figura del pròleg, que és on ens és explicada la concepció de la qual ha partit tota la peripècia inventada per l'humorista Ferran.

Els nostres lectors ja aniran tenint notícies dels altres detalls de la representació que els anunciem.

teatre barcelona

demà, divendres
a les 10 de la nit

concert de dansa

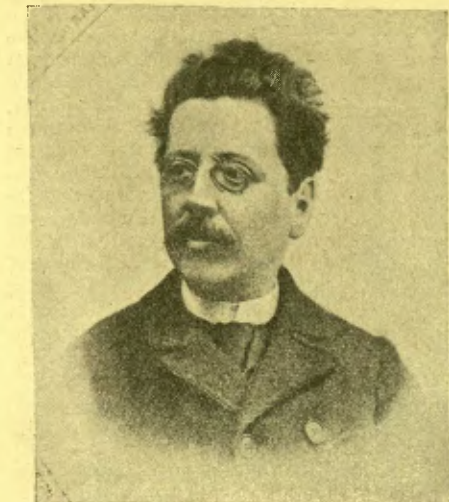
I els planistes

alexandre vilalta

marius montserrat

obres de
scarlatti
schuman
chopin
debussy
satie
falla, etc.

figurins de
joan miró
pruna
ricart
mora
grau-sala
llongueres
aulina de mata
ivorl
serrano

Un crític: Xart

tractats per ella els nostres autors, les nostres actrius, els nostres actors i els nostres directores.

Com que el que signa aquestes ratlles té més d'un motiu per sentir-se en aquesta ocasió portador d'una cua de palla més o menys voluminosa i, per tant, susceptible de sorprendre damunt la pròpia persona algun tufet de socarrim per obra de la filípica artisanera, tota vegada que s'hi atacava, sense apuntar-hi la més petita excepció, un costum o un sistema al qual, lluny de trobar-se'n estrany, s'ha adherit més d'una i de dues vegades, potser no serà trobat desencertat que no vulgui deixar-la sense resposta.

Tal com ens aconsella l'amic Artís, ens hem posat la mà al pit—posició ben adequada, es veu, per a reflexionar—i hem pensat en tots els mals i desventures que causa la nostra pèrfida conducta i si, almenys pel que toca al nostre cas particular, hi havia prou motius per esmenar-la, rectificar-la o canviar-la totalment de direcció.

Val a dir, però, que no hem esperat pas

Fantásio

BARBARA Stanwyck

SIEMPRE EN MI CORAZON

WARNER BROS. FIRST NATIONAL

Un dels infinits drames íntims i ignorats que la guerra ocasiona

Director: Archie Mayo

A. PEDRA

ODONTOLEG

ofereix als seus amics i clients el seu nou domicili

CORTS CATALANES, 584

(entre Plaça Universitat i Muntaner)

NOTA: A fi de poder atendre puntualment els seus clients, prega que ordenin reservar hora, trucant al telèfon 33899.

PUBLI-CINEMA

Passeig de Gràcia, 37. Telèfon 79681

Sessió contínua de 11 matí a 1 matí

SEIENT, UNA PESETA

QUINZENA D'HOMENATGE A WALT DISNEY

CURIOSITATS MUNDIALS

Interessants reportatges U. F. A. exclusius

3 MIT KEY MOUSE en negre i blanc

La gran carrera de Mickey

Mickey y la novia

Mickey y el gigante

NOTICIARI D'ACTUALITAT MUNDIAL

Segons visió PARAMOUNT i ECLAIR JOURNAL

exclusiu

4 SILLY SYMPHONIES en colors

El flautista de Hamelin

La cigarra y los bormigas

Los tres cerditos

El lobo feroz

En les sessions matinals seran obsequiats els nens assistents amb obsequis de les cases concessionàries de la marca "Mickey Mouse."

MOLT AVIAT

MOLT AVIAT

URQUINAONA

LE LLETRES

PREMI CREXELLS 1934

Maria Teresa Vernet

Regularment, el Premi Crexells, per raó de la seva antiguitat i de la major difusió del gènere que ve a recompensar, és el que desvetlla una més gran expectació i fa emetre un major nombre de pronòstics. Altrament, aquests pronòstics, que es basen molt sovint damunt d'obres publicades i damunt referències de les inèdites, són més apassionats i es divideixen segons les amistats o els gustos de cada comentarista. Enguany, un o dos casos determinats feien més delicada la decisió del jurat, i eren precisament aquests dos casos els que s'enduïen més nombre de veus en les conjectures. Cap de les dues obres a què em refereixo no ha estat recompensada amb el premi. Com que l'una encara és inèdita — i tinc entès que aquesta inèdició, en obligar els jurats a examinar directament el treball de l'autor, ha estat molt perjudicial per a la seva sort —, i contra l'altra pesaven algunes raons poderosíssimes que el jurat ha cregut obligat d'atendre, i que no tenen res a veure amb la indiscutible qualitat literària del llibre, es fa molt difícil als espectadors de jutjar sobre el major o menor encert del veredict. Hi ha, però, una cosa fora de dubte, i és que Maria Teresa Vernet, pel conjunt de la seva obra literària, d'una autèntica qualitat artística i d'una real força psicològica, obra culminada en *Les Algues Roges*, de la qual ja vaig tenir ocasió de dir tot el bé que pensava damunt d'aquestes mateixes pàgines, es mereixia perfectament el premi. Maria Teresa Vernet escriu bé — i una cosa així, elemental per a qualsevol escriptor en la literatura de tots els països, ha arribat a ésser-li retreta com un defecte imperdonable —, sap crear personatges vivents i variats, evocar ambients justíssims, i construir les seves novel·les amb una cura de les proporcions i de la composició que és precisament allò que manca a molts dels novel·listes catalans. Tant per la seva obra anterior, com per *Les Algues Roges*, Maria Teresa Vernet havia d'ésser una garantia per al jurat, que sabia que premiava una novel·lista autèntica i una vocació indefallent que ha contribuït a donar a la nostra literatura, massa feta a provatures i genialitats sense conseqüències, aquella normalitat europea a la qual tots aspirem.

En els casos excepcionals, com els premis literaris, que posen els autors damunt la safata de l'actualitat, hom no pot excusar-se d'anar de l'obra a l'artista. Maria Teresa Vernet, modesta, però plena d'una franca vivacitat, acull sense escarfalls les felicitacions, però no pot deixar d'evocar amb emoció i dolor la memòria del seu pare, mort fa quinze dies, i que fou l'admirador més convençut del talent de novel·lista de l'autora d'*El Perill*.

No em calia pas veure els diaris, quan sortia una obra meua. Ell ja em retallava totes les crítiques, recollia tots els elogis, ell m'encoratjava i m'aconhortava quan la incomprensió o el mal humor d'alguns comentaristes s'esbravava damunt d'alguna novel·la meua. Aquest premi representava per ell la confirmació de totes les seves esperances, la màxima il·lusió de la seva vida. No pogué arribar a veure-la realitzada...

Justament això l'havia tingut absent del petit món literari; ella no tenia la més lleu idea de la possibilitat que *Les Algues Roges* s'enduïgués el Crexells. Feia tres mesos que no veia ningú... En aquest aspecte, doncs, la seva victòria ha estat també una cosa ben neta. Jo li parlo del retrat que algú li féu, un cop fet públic el veredict, d'una excessiva cura per la gramàtica. Ella somriu.

—Subjete, verb i complement? Tinc entès que això ho va contestar una vegada Jules Renard, com a secret de la seva prosa. Què més voldria jo que escriure com l'autor de *Poils de Carotte*? Però és que jo precisament he hagut de sostenir veritables palestres amb els correctors de proves, quan algunes vegades, en nom de la gramàtica, em volien alterar algun paràgraf... És clar que hom té l'obligació d'escriure bé, de conèixer l'idioma, però no crec que això pugui ésser posat com a defecte.

Naturalment, això obliga a parlar dels comentaris de premsa. Amb una rara una-

nimitat, i després dels elogis de consuetud, tots els redactors literaris dels diaris barcelonins han demostrat que no havien llegit res de la Vernet i que no tenien ni idea de l'argument de *Les Algues Roges*.

—El que més m'ha sorprès i adolorit ha estat el comentari d'*El Matí*. El diari de color de rosa s'ha despenjat, en una nota signada amb les inicials M. V., amb una condemna terrible de la meua novel·la com a obra d'una immoralitat esgarriosa, que deshonrava les lletres catalanes, el Premi Crexells i gairebé el món. *Les Al-*

Maria Teresa Vernet

gues Roges, segons *El Matí*, són una pintura falaguera del vici, una glorificació dels baixos instints, què sé jo! Hom acaba tot plantent-se que no hagués estat deixat desert el premi, si no hi havia una altra obra més moral per a distingir. No he tingut més remei que trametre una tarja a l'autor de la nota, donant-li les gràcies per la publicitat que em feia.

Maria Teresa Vernet és una noia sincerament religiosa, i s'escriuix davant del criteri selvàtic d'alguns crítics que es diuen catòlics. Si François Mauriac, Maurice Barres o Julien Green escriviessin així, què en pensarien aquests moralistes frenètics? Justament, l'única objecció que hom podria fer a *Les Algues Roges* és la seva intenció moralitzadora, la posició gairebé inhumana de castedat que defensa, en una lluita interior constant, Isabel, una de les protagonistes.

—L'altre personatge, Marina, fou per mi una veritable obsessió. Em féu escriure el llibre d'una tirada, ràpidament, potser massa de pressa. Era un caràcter d'una força tan gran de suggestió, que no el volia desapropiar. No sé pas si el rependré, en la posició on resta, en acabar-se la novel·la. Potser no té prou gruix intrínsec per a insistir-hi, un cop resolta la lluita que se li presenta a *Les Algues Roges*...

Li parlo de la qualitat finíssima dels paisatges parisiens, que responen, em diu ella, a records personals felicitissims, i de la realitat de l'ambient barceloní, en la seva novel·la, que volta Marina. Parlem encara de la dificultat que representa, per a molts crítics, dissociar l'autor de l'obra, cosa que li ha dut alguna molestia personal quan va publicar *El Perill*, per exemple. Gent mancada d'imaginació i de delicadesa volen veure en tota creació artística un reflex de l'experiència personal de l'autor. I finalment, la inevitable pregunta sobre els projectes immediats.

—No tinc cap obra començada. Alguna de pensada, és clar, que no sé si podré escriure, perquè el tema potser escapa a les meves forces. Fer més novel·les, tanmateix, i ara amb més delit que mai.

RAFAEL TASIS I MARCA

L'actualitat literària

Xavier Montsalvatge

Carles Rahola ha publicat un petit llibre ple d'emoció, *Xavier Montsalvatge, Assaig per a una biografia sentimental*, que té la gràcia d'evocar-nos una figura que ha estat molt enyorada i que caracteritzà amb la seva elegància aristocràtica i oberta a tots els aires del món, aquell cenacle gironí que tantes considerables personalitats donà, pels volts del noucentisme, a la literatura catalana, i entre les quals pontificava l'arbitraria filosofia del doctor Diego Ruiz. Després de les pàgines biogràfiques, uns fragments de l'autor de *Proses del viure a Solius*, i alguns articles dispersos, acaben de completar la silueta d'aquell finíssim cavaller olotí, home intel·ligent i modest, sensibilitat afuada per la malaltia que el minava, amic fidel i mecenas discret, adorador de la natura i que escrivia amb abrandament líric els seus elogis de Girona, la seva ciutat d'adopció, «aspra i suau alhora, beutat feta de gelor de nit i ardències de sol estival, bastida per l'odi i l'amor».

Narcís Oller

La vetllada d'homenatge que l'Ateneu Barcelonès dedicà a l'autor de *Pilar Prim*, amb el seu aire cerimoniós de festa acadèmica oficial, haurà servit, uns dies, per a donar nova actualitat al nom de Narcís Oller, el nostre novel·lista màxim, un dels pocs que aconseguí travessar les fronteres i desvetllar els comentaris il·lustres, psicòleg i costumista alhora, que sabé apendre la lliçó del naturalisme sense abdicar de la seva espiritualitat afuada i crear, paral·lela a les vastes construccions de Zola, de Daudet i de Maupassant, el fresc complet i vivent de *La Febre d'Or*.

Isaïas en català

La tasca seguida i silenciosa de la Fundació Bíblica Catalana, àdhuc després de la mort del seu màxim animador, el P. Miquel d'Esplugues, segueix la seva ruta, que aviat assolirà la culminació. En pocs mesos, dos volums ben importants han estat publicats. A l'un, Daniel i els dotze profetes menors fan sentir en català llur veu secular, plena d'una força indestructible i d'una poesia immortal. En l'altre, l'Eclesiàstic ens dona els seus consells morals, plens de saviesa, i el profeta Isaïas, que comparteix amb Salomó el centre de la poesia d'Israel, diu la seva paraula abrandada i ressonant. Cal remarcar en tota la seva transcendència aquesta traducció d'Isaïas al català, que s'ha emprès amb singular coratge el doctor Carles Cardó, i esperar els darrers volums de la col·lecció, que completaran aquesta exemplar edició catalana de la Bíblia, paral·lela de l'empresa monumental dels frares de Montserrat.

Massimo Bontempelli

Els socis del Conferència Club no es distingeixen pas per llur paciència. Les belles dames que acuden dòcilment a escoltar el literat, el savi o l'arqueòleg que ha d'ocupar la tribuna del Ritz, senten ben aviat la veu ineludible del deure que les crida a seure al hall o a anar-se'n, tot fent un tomb pel Passeig de Gràcia, cap a casa. La cortesia no té gran cosa a veure amb aquesta emigració, que de vegades, com en la conferència de Canteloube, assolí proporcions impressionants. El prestigi de S. E. l'acadèmic d'Itàlia Massimo Bontempelli no atagué, es veu, cap d'aquestes dametes impacients, o potser la durada discreta de la dissertació no donà temps a avorir-se, però la migradíssima i no cal dir si selecta concurrència del Ritz escoltà amb atenció les prediccions que l'autor de *Nostra Dea* féu sobre el destí del teatre. Hom celebrà com calia el lirisme de la paraula *tifus* que a Itàlia és aplicada a designar un entusiasme delirant i futbolístic, i es felicità d'entendre tan bé l'italià dels acadèmics, les seves idees sovint encertades, i el fons de teatralitat que hi ha en tota mentalitat italiana, àdhuc en un conferenciant tan discret i sobri i en un autor d'un reconegut talent com és la S. E. Massimo Bontempelli, qui, en acabar, saludà a la moda feixista, el braç enlaire.

Revistes

Cruz y Raya, de Madrid, ben presentada i ben dirigida, cada dia té un contingut més interessant i més variat. Mentrestant, la nostra *Revista de Catalunya* pateix, de molts mesos ençà, un dels seus massa freqüents col·lapses. Serà aquesta vegada el definitiu? Sortirà de nou, com les vegades anteriors, canviada i rejevenida de la seva reclusió misteriosa? Fora de desitjar.

R. T. M.

Aquest número ha passat per la censura

ENCARREGUEU

ELS VOSTRES IMPRESOS

ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS

TALLERS GRÀFICS

PATRICI ARNAU

VERDADERA, CALLIS, 3, 5, 7

(D'AVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)

ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA

EN LLIBRES RATLLATS, DE

LUXE I EN TOTA CLASSE D'EN-

QUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA

I ECONOMIA EN ELS ENCAR-

REGES. - EN CAS DE URGÈNCIA

DEMANEU-LOS PEL TELÈFON

14856

LITERATURA I POLITICA

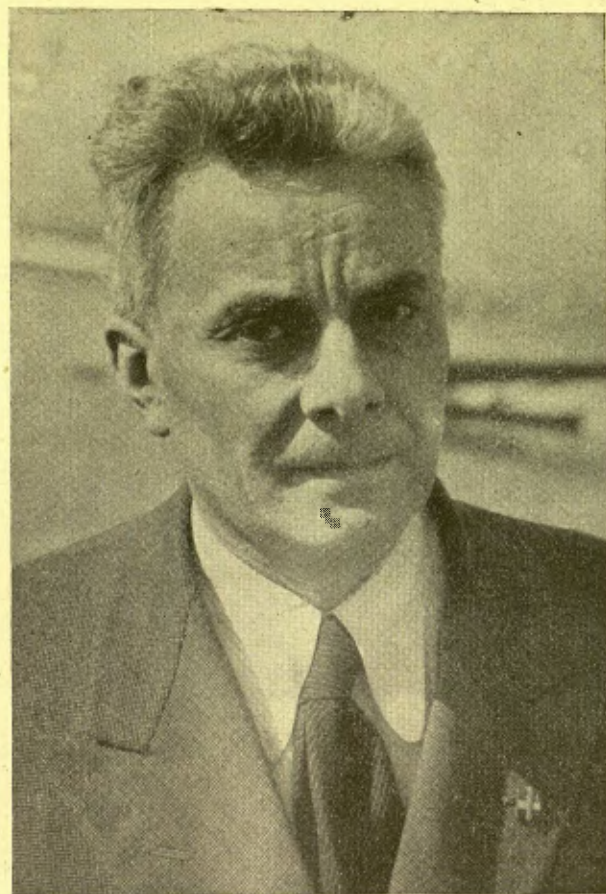
Conversa amb Bontempelli

L'autor de *Nostra Dea* ocupa un dels primers llocs de la nova literatura italiana. Escriptor jove. Però, acadèmic, amb cabells blancs, revestit de gravetat, i amb una gran bandera italiana al trauc de l'americana. Un acadèmic, influït per les traces i tendència que li va deixar el futurisme. Massimo Bontempelli us confessa:

—La manifestació de l'ànima col·lectiva d'avui és el futbol.

O bé:

—Els escriptors han d'ésser creadors de moviments d'idees.

Massimo Bontempelli

Us trobeu amb doctrines i conceptes que exalcen el dinamisme, el ritme de la vida moderna, el moviment de les multituds, és a dir, destrieu alguns dels principis que, en 1912, Marinetti propagava.

Massimo Bontempelli, amb una afabilitat extraordinària, parla per als lectors de MIRADOR.

—Conec MIRADOR—observa—i em plau molt de dedicar un interviu al vostre periòdic.

L'ARTISTA HA DE PRESCINDIR DE LA TRADICIÓ

—Representeu vós, en la literatura italiana, l'oposició al tradicionalisme?

—Defujo la tradició. Els artistes que s'han preocupat de restar en la tradició i de no apartar-se'n, han fracassat. Tots els bons autors, en la seva època, han estat revolucionaris i avantguardistes. Penseu que Dante, Petrarca, Ariosto, Leopardi van ésser uns revolucionaris que lluitaven contra la tradició. Per aquesta circumstància van escriure bona literatura.

EL MÓN REAL I L'IMAGINARI

—En la producció literària, l'escriptor ha de recórrer al món de fora o, pel contrari, ha d'inspirar-se en la seva vida interior?

L'escriptor italià aclareix:

—No em plauen les dosificacions i refinaments psicològics de Proust i dels novel·listes moderns. Tota aquesta psicologia no és literatura, sinó ciència. L'art ha d'acudir a la realitat que ens envolta. L'art té per objectiu la modificació del món exterior. L'arquitectura, per exemple, transforma la capa de la terra. La literatura enriqueix el món amb les seves produccions. Totes les manifestacions d'art són referides al món real.

—En quina forma la literatura enriqueix el món?

—L'enriqueix, donant-li tipus reals i extraordinaris, com Edip, Quixot, Beatriu, Hamlet. Sense aquests personatges no podríem viure! El món els necessita!—fa constar Bontempelli.

I l'autor italià, sense adonar-se'n, parla de personatges irreals, nascuts en la imaginació dels escriptors.

LA LITERATURA MODERNA ITALIANA

—Ens podríeu donar una opinió sobre els escriptors contemporanis italians?

L'hoste de Conferència Club ens manifesta:

—Dels autors de la literatura moderna italiana, que han passat les fronteres, els dos que admiro més són Luigi Pirandello i Giovanni Verga. Dos escriptors consagrats i el darrer, malgrat haver mort fa anys, conserva tot el seu valor.

—I D'Annunzio?

—Gabriele D'Annunzio pertany a una altra generació. Actualment està retirat del món; porta una vida solitària al Vittoriale, la seva presó voluntària. Algú fa circular noves pessimistes sobre la salut i el treball del poeta. Puc dir-vos que D'Annunzio prepara l'edició completa de les seves obres; n'escrui de noves; corregeix proves... No conec D'Annunzio.

—A Itàlia encara hom creu en el futurisme de Marinetti?

—El futurisme ha jugat un gran paper en la història d'Itàlia. Va servir per alliberar el nostre poble dels prejudicis literaris i polítics. Marinetti que, en l'any 1912, lloava la guerra, el desordre i la violència,

fou un eficaç col·laborador per a preparar l'esperit de la guerra. El futurisme és, doncs, un moviment que ha tingut la seva època i ja ha complert la seva missió.

—I Giovanni Papini?

—Papini va dir-ho tot, abans de la guerra europea. No he llegit les seves darreres obres; però sembla que no aporten res de nou. Papini, com Marinetti, va cooperar a la formació de l'esperit bèl·lic dels italians per a la guerra europea.

—Els italians en general senten un gran interès per la literatura?

—El nostre poble s'interessa per la literatura i sobretot per la crítica literària. Sapigueu que els diaris consagren tota, tota, la seva tercera pàgina a la crítica i polèmiques literàries. Una pàgina així de crítica literària no és coneguda en els altres països. Aquesta tercera pàgina equival a les revistes literàries. Amb tot, tenim, en aquesta matèria, publicacions excel·lents, com *L'Italia Letteraria*, *Quadrivio*, *Occidente* i altres.

CRISI DE TEATRE, CINEMA I ESPORT

Li parlem del tema d'una de les seves conferències: la fi del teatre. Relacionem el teatre amb el cinema. Al·ludim els judicis i opinions contràries al setè art. Anatole France creia que el cinema era «la fi de la civilització». Duhamel va afirmar: «Dono tota la producció cinematogràfica del món per una peça de Molière».

Massimo Bontempelli aclareix la seva conferència en els següents termes:

—En parlar de la fi del teatre no em refereixo als autors. Reconeix que compta amb grans autors, Shaw, Kayser, Winslow, Lenormand, Pirandello, Molnàr i poiss d'altres. Allò que vull dir és que el teatre ha deixat d'ésser una situació social, una necessitat del poble; el teatre no apas-

siona la massa. El teatre no fruit de popularitat. Cada època té el seu espectacle popular. En l'antiguitat trobem el teatre tràgic grec; en el segle XVIII, a Itàlia, els melodrames; als finals del segle XIX, el drama romàntic i el *vaudeville* francesos; fins a l'any 1910, els ballets russos, i, després de la guerra, el cinema americà. Espectacle popular distint segons les èpoques. A l'hora present, l'espectacle del poble no és el teatre, sinó les lluites esportives, el futbol: la manifestació col·lectiva dels nostres dies.

—I el cinema i el teatre?

—Queden en segon terme. I no veig cap inconvenient que puguin coexistir com a manifestació de seleccions, de petits grups.

POLÍTICA

—Us agrada la política?—li preguntem. El cap del moviment «noucentista» ens contesta amb entusiasme:

—Sento la política i en faig. La política és la vida. Altrament, a Itàlia, la política es troba àdhuc en l'aire que hom respira.

—No us desplau la retòrica substancial dels discursos polítics que es fan als països latins?

—La retòrica, en aquest cas, és necessària.

—Recentment, intel·lectuals francesos tan qualificats com Paul Valéry, Mauriac, Duhamel, Maurois i Montherlant han manifestat llur aversió contra la política. Montherlant ha arribat a definir la política qualificant-la «d'una activitat basada essencialment en la mentida».

—Tots aquests senyors són intel·lectuals. I, a més, són intel·lectuals d'abans de la guerra: ha passat el seu temps. L'escriptor modern, en el seu lloc, ha de coadjuvar i contribuir, amb el seu treball, a l'obra conjunta i nacional del seu país.

En parlar de política, Massimo Bontempelli no dissimula el seu feixisme. I, per això, obertament declara:

—El polític que admiro en el nostre segle? Doncs, Mussolini. En política exterior el pensament del Duce és cercar l'equilibri d'Europa. Itàlia no vol imposar la seva hegemonia sobre cap Estat. No compar-teixo l'orientació d'Oswald Spengler que, per a salvar Europa, vol imposar l'esperit prussià i els valors germànics al continent. Spengler pretén estendre la civilització alemanya a l'Occident d'Europa. No, Res d'això. Evitem el predomini d'una determinada potència i cultura! Mussolini, i penso interpretar-li el seu disseny, actua amb vistes a la ponderació i equilibri dels valors europeus. Quan parlem de latinitat, fonamentant-nos en una base de raça, assagem de reforçar la idea d'Europa.

—Els italians coneixen aquesta orientació?

—Potser no; i un home d'Estat, en el seu país, no pot parlar d'idees internacionals; s'exposa a decebre el poble. Sobre aquest punt no m'interessa opinar.

—I les altres figures de la política mundial, Roosevelt, Stalin, Hitler, quin concepte us mereixen?

Bontempelli continua:

—Em quedo amb Mussolini. És l'home d'Estat amb més temperament i aptituds: veu en el temps i l'espai. Els altres només consideren els problemes presents i locals del seu país.

I aquí fineix l'apologia que del feixisme i del seu cap ens fa Bontempelli. En els ulls d'ell descobriu una satisfacció—mal dissimulada—d'haver exaltat l'ideari italià en un país estranger.

JOSEP CABRE I OLIVA

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correu: Apartat 190

Tel.: "Carbur"

BARCELONA

Mallorca, 232

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI: Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces de seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIO INDUSTRIAL -de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BOMBES, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

LES ARTS I ELS ARTISTES

Les exposicions

Gustau Cochet

El pintor Gustau Cochet, que artística-ment parlant viu dintre una modestia molt accentuada, té mèrits suficients per a produir-se altrament. Es un dels que fa més visible l'esforç per anar a cercar en la pintura alguna cosa més que les habituals ambicions que constitueixen, per gran part dels seus col·legues, el programa màxim.

No l'acompanya però, a hores d'ara, el mitjà d'expressió. Cochet es perd una mica en la trituració que concedeix a les seves

Naturalment que aquesta culpa que li atribuïm potser intrínsecament no té tanta importància com pot deduir-se de tot el que hem dit. Que ens hi referim amb tanta insistència es deu al fet que, considerant-lo un pintor apte per anar sol amb la seva emoció, hagi de recaure en la subordinació a les qüestions sempre relatives de la tècnica que mai no li aconseguiran el seu ideal. L'home que com Soler Puig pot dir a tot arreu que és dotat, creiem que ha de tenir un menyspreu olímpic per l'afer citat. Ha de deixar-lo precisament per a aquells als quals manca això tan primordial que és néixer i tirar endavant amb disposició i encarat-se als models amb l'ànim de prescindir de sofismes.

J. Pratmarsó

Pratmarsó ha dut a cap la seva exposició primera amb una justesa que no sovintaja gaire entre els que debuten. La impressió general és la d'un artista que està curtint i que sap no desentonar en cap ocasió.

El jove expositor de les Galeries Syra ha presentat una col·lecció de retrats al llapis que mostren la seva aguda sensibilitat i un esperit distingidíssim que no cau mai en el buit del gratuït ni en el de la transcendència.

Pratmarsó és un dels hàbils dibuixants que fan de la línia una qüestió ininterrompuda de sentiment que volten d'additaments complementaris de bon gènere. La més gran virtut d'aquest nou militant de les sales d'exposicions és que es vincula en la reduïda llista dels retratistes integrals per als quals l'expressió psicològica reuneix tanta necessitat com la fisiològica. Això fa que la vacuïtat no hi figuri enlloc i que les obres exposades admetin la contemplació seguida aparellada amb la contínua descoberta de noves sensacions.

Pratmarsó ha amenitzat alguns dels dibuixos amb taques de color que es concedeixen encara un major relleu plàstic i que serveixen per a donar-nos a conèixer les possibilitats amb què compta per a quan vulgui dedicar-se a un altre camp d'expressió artística, en el qual, si el practica amb

Gustau Cochet — Pintura

teles, cosa que li proporciona una mena d'aspror ingrata, exponent d'una lentitud d'elaboració que al seu torn evidencia les exigències de l'artista. Segurament no l'anima un desig d'obrir nous horitzons de la manera petulant que hom estilista moltes vegades, sinó que es recolza en la ponderació, en l'estudi i en el silenciós progressar.

Cochet, i és una llàstima, no posseeix un gust prou depurat. Aquest és un altre dels inconvenients amb què topa la seva consagració ràpida. Poden servir per mostres d'aquesta fallida el format d'alguns dels quadros ara exposats a la Sala Busquets i algun que altre tema dubtós com a origen d'inspiració. Així mateix és atret per ganes espesses que molt sovint canalitzen la impressió cap a l'empatx i cap a constatar la manca de vivacitat i alegria biològica com si fos antimediterrani. Aquests, però, tot i ésser veritables accidents, no formen en un primer pla com a impediments inexorables. Perden molta de la seva importància quan es té present que són realitzats per una persona que, enduta per una ambició molt notable, els arrearà quan trobi la manera de donar a la seva producció el cachet que ara cerca en múltiples provatures. Són llastres de segona categoria que no poden servir per a no denunciar la flama del pintor que vol sortir-se dels motllos dintre els quals va inscrita la part doctrinal més difosa en el nostre país.

Soler Puig

Si Soler Puig pogués esbandir l'adalerament tècnic i les ganes de mostrar-se original, la seva obra guanyaria una gran part des de tots els punts de vista. A la sala gran de can Busquets hi té unes teles que aconsellen opinar d'aquesta manera. Hi veïem uns paisatges excel·lents, unes figures i unes flors dignes de recordança. Però que examinades amb detenció donen un resultat semblant al dels grans imprevistos; i és que automàticament baixen de to degut al seu intens trucatge. Sembla com si fos el darrer el que més arriba a preocupar al pintor. Quan té que la naturalesa canta i que la figura parla i que les flors fan olor, aleshores no se li acut res més que refregar-hi un llapis plom o altres excessos igualment condemnables. Fa l'efecte que perd la consciència que l'ha acompanyat durant la gestació de l'obra i que es llanci a les intrínsecas aventures de la rova possibilitat. El perquè deu ésser una cosa insoluble. Tan insoluble com llastimosa, ja que en cas de no existir, l'exposició seva seria d'una regularitat molt remarcable que situaria el seu autor en una bona posició.

Importants rebai-
xos per ampliació
SECCIO A MIDA
JAUME I, 41
Telèfon 44655

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA
ANTONI MARTI
Màxima rapidesa ■ Màxima qualitat
AVINYÓ, 19. pral. ■ Telèfon 17047 ■ BARCELONA

TOTS ELS CAMINS PORTEN A LA PINTURA

Quan jo pintava parets

Per lluny que remunti en la meua infància, sempre m'afiguro dibuixant. Fins imaginaria que vaig néixer dibuixant, si no m'haguessin dit que no era gens probable.

Per això a penes es pot parlar de vocació, referint-se a mi, sinó més aviat d'un estat.

No m'he revelat mai pintor; n'he estat sempre.

que «si Rembrandt hagués viscut avui, si hagués vist les dones que hi viuen, la rue de la Paix i les seves botigues de joiers, els Camps Elisis i els salons de modista; si hagués vist, de nit, les il·luminacions, els music-halls, els teatres; si hagués vist el Bois i les seves dones, els que s'hi passegen, el genets i les amazones, els autos de totes formes, hauria suprimit les seves ombres, el seu clarobscur, s'hauria assegut

Van Dongen

D'altra banda, això no s'ha remarcat gaire. No he tingut pas res d'infant prodigi, encara que els de casa m'hagin cregut sempre una mica foll.

Un altre indici en favor meu és que a estudi passava per un cretí: únicament hi havia, en efecte, el dibuix que m'interessés; els meus llibres i quaderns eren tots plens de gargots.

Per tal d'ésser del tot equitatiu amb els meus jutges d'aleshores, he de reconèixer que jo mateix no em considerava com un incomprès. Ni tan sols m'adonava que em consagrava a un art; ningú dels que em voltaven, i jo com ells, no tenia la més petita idea del que pot ésser l'art.

He de reconèixer igualment — cosa que ja passava per més greu a Delfshaven, la meua ciutat natal — que no pensava tampoc en una manera de guanyar-me la vida.

La meua mare hauria vist amb gust que jo fos adroguer. Quant al meu pare, deixava fer a Déu, perquè tenia molts fills.

Vaig sortir d'Holanda als divuit anys, sense massa idees preconcebudes, com es pot veure.

El resultat és que he esmerçat les meves capacitats en diferents usos. Per exemple, he netejat estables, i cavalls de passada; he descarregat al moll; he fet de *steward* a bord d'un paquebot... entre altres oficis.

Després vingué el servei militar. Naturalment, vaig treure número alt i, lliure de tota obligació, vaig anar a París.

Aquesta vegada vaig dispersar menys els meus esforços. Vaig ésser dibuixant d'un pintor de lletres i d'un fabricant de cartells.

He col·laborat també en la decoració de l'alcaldia d'Aubervilliers, però sense firmar la meua obra, perquè vaig fer senzillament de pintor de parets!

Erem una colla curiosa, encara hi havia la veritable bohèmia a Montmartre, i el contractista havia pogut llogar un futur arquitecte, un domador de gossos i jo.

Però tot això no m'impedia de continuar dibuixant per a mi. Corria les redaccions de diaris il·lustrats, entre altres *Le Rire*, *L'Assiette au Beurre* i *L'Indiscret*.

Però aquestes col·laboracions no eren als meus ulls més que guanyapans, no diré suplementaris, però complementaris; el meu fi veritable era pintar quadros.

La primera vegada que vaig exposar fou als Independents, per allà el 1900. I, a fe, després la meua evolució ha prosseguit sense sotrac. L'èxit ha vingut tranquil·lament. I no són pas les obres meves que més soroll han fet, com el meu retrat d'Anatole France, el que més ha contribuït a la meua consagració.

A dir veritat, la meua carrera s'ha confós amb la meua vida. Dec molt a la vida. Els meus començos *difficils* m'han estat d'allò més preciosos, més tard. M'han permès de pendre amb la vida un contacte real i divers. El record que n'he guardat em conserva aquest sentit humà sense el qual no es pot fer res de bo.

Des del punt de vista tècnic, no he sofert sinó un mínim d'influència. Conec poquíssims pintors, perquè m'avorreix parlar de pintura. D'altra banda, no surto en tot el dia, sinó al vespre, per a trobar persones ben diferents les unes de les altres; que siguin banquers o escombrecarrers. Per desgràcia, de vegades són els mateixos, a pocs mesos d'interval.

Crec que aquesta és la millor escola. Ressento l'atmosfera de París, el seu ambient. Penso tant menys a defensar-me'n que quan vaig haver escrit la meua *Vida de Rembrandt*, no vaig vacillar a sostenir

sobre la seva Bíblia i hauria pintat les nostres cortesanes, les nostres *poules de luxe*, les nostres dones, les nostres criatures, els nostres autos, la nostra vida trepidant.

Aquest fet, que crec indispensable al pintor, de barrejar-se amb el que el rodeja, no està en contradicció amb el gust de la solitud que ja he manifestat.

Personament, he evitat sempre de tenir una vida de societat molt activa, menys per misantropia que per la necessitat de guardar totes les meves impressions en mi, i d'arribar així a traduir millor en imatges la meua experiència.

Com totes les altres, aquesta regla té una excepció. Per a mi ha estat la dona, a la qual crec que cal deixar sempre un gran lloc en l'existència.

A part d'això, els esdeveniments exteriors no m'afecten gaire. Essent holandès, he viscut a París durant la guerra, com si no n'hi hagués... o gairebé. He seguit pintant, ben tranquil·lament; l'únic destorb seriós que he tingut, ha estat la invasió del meu taller, cada nit, pels llogaters de la casa del davant, sota el pretext, sembla, que queien bombes al barri. No he arribat a entendre mai l'atracció que el meu taller exercia sobre aquella gent, perquè si és cert que era a la planta baixa, només estava protegit per una claraboia.

Potser aquella bona gent es pensaven que estaven en territori neutral i que les bombes sabrien captivir-se i respectar els convenis internacionals?

Però faig mal fet de riure-me'n, perquè jo he tingut sempre la impressió que les bombes no m'havien de tocar; això devia venir del fet que sempre he tingut la corba de la meua vida davant dels ulls, i la visió del que seria no semblava implicar cap ferida de guerra.

Tinc necessitat d'afegir que em reconee una sòlida confiança en mi mateix?... i des de sempre.

Es inconsciència? Es intuïció? Tant li fa, la tinc i n'estic força content. Res no és més útil que l'optimisme, és la fe en un mateix i l'amor de la vida... I una bona salut! Potser és això el més important.

Tot això és bastant específicament holandès. Holanda és un país molt dur, on els febles de tota mena són aviat eliminats. S'hi viu, en efecte, en una atmosfera d'aigua i de vapor; les cases mateixes estan saturades de boira. A més a més, cal defensar-se sense parar contra el mar. Es molt bonic, però molt feixuc.

Per això, quan després s'arriba a París, un s'adona que l'expressió «la dolça França», per gastada que sigui, té una significació veritable. Segurament no sóc l'únic holandès a pensar-ho. Penso que per a tots nosaltres Holanda és, una mica, com un raval de París. La prova és que circulem entre la nostra pàtria i la nostra ciutat d'adopció com els francesos entre París i Becon-les-Bruyères. En resulta, sobretot per als que som artistes, que acabem tornant-nos un veritable cocktail humà, en sentit figurat, és clar.

En tot cas, això és el que m'ha passat. Però potser no s'ha de treure conclusions per les aparences. Que incapaç sóc de pendre res seriósament!

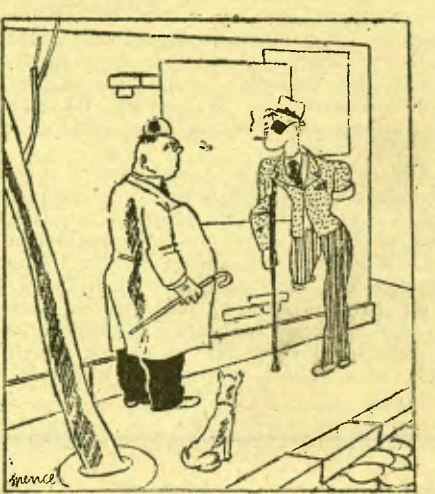
La veritat és senzillament que em sembla que s'ha de treballar amb bon humor, en interès mateix de la pròpia obra... per a la qual crec que igualment existeix l'herència.

KEES VAN DONGEN
(Copyright Opera Mundi)

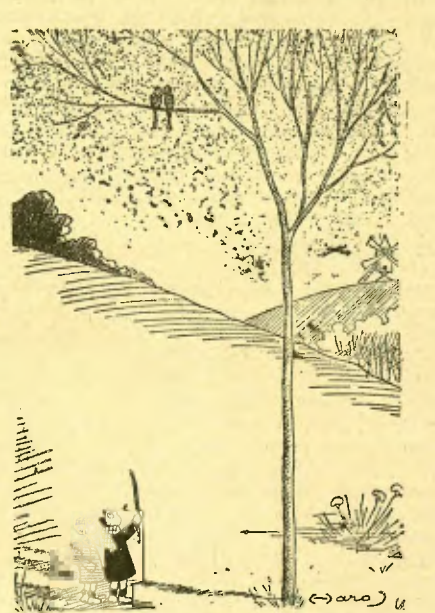

RIGIDA ALBIO

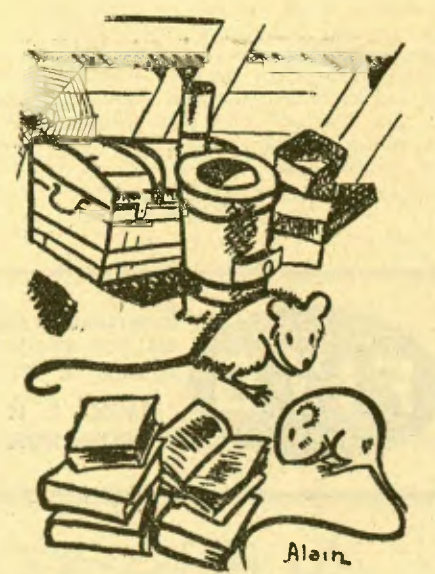
—Com, tres dies sense sopar?
—Sí: tinc el meu smoking a la tintoreria.
(Ric et Rac, París)

—I pots fer algun ofici?
—Sí, de model de pintors sobreindependents.
(Tout à Vous, París)

—Enfilem-nos a veure si cacem aquests dos lloros?
—Deixa-ho estar... són massa verds.
(Ric et Rac, París)

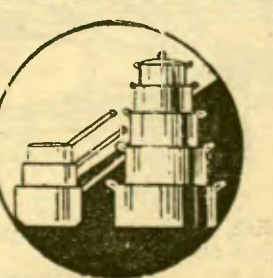
La rata vella. — A la teua edat, devorava els clàssics!
(Ric et Rac, París)

—Això no es fa de mirar pel forat del pany de l'habitació de la cambra.
—Tant se me'n dona de la cambra; el que fa el papà és el que miro.
(Marianne, París)

LLORENS
RAMBLA DE LES FLORS-30

LA GUERRA SORDA

El rapte del periodista
Berthold Jakob

(Ve de la pàgina 2)

Pels detalls sabuts, es pot concloure amb la major fermesa que la senyora Wesemann, per damunt dels sentiments que tornaven a aproximar-la al trist agent doble, procurà d'aprofitar-se de les informacions que aquest podia facilitar-li, exposant-se amb això, és clar, a tota mena d'interpretacions errònies i arriscant-se a ésser acusada, ella també, d'agent doble. En aquest joc perillós, a la senyora Wesemann li ha tocat ara de perdre, veient-se així inculpada i insultada pels amics en favor dels quals havia treballat. Aquest risc pot presentar-se fàcilment a tot-hom que entra en el relliscós terreny del contraespionatge.

El doctor Wesemann, mentrestant, queda detingut i processat a Suïssa, mentre les policies suïssa, francesa i anglesa procedeixen a la identificació dels seus altres col·laboradors i substanciant la responsabilitat del hitlerisme en aquest afer que és un escarni al dret internacional. Aquesta tasca policíaca és saludable perquè dilucidarà la innocència o la responsabilitat de persones que, especialment a Anglaterra, han actuat en contacte amb el doctor Wesemann, i part de les quals eren segurament víctimes dels seus enganys, com per exemple el director del periòdic de Londres *Reynolds*, von Grouchy, que la senyora Wesemann, en un moment d'èrverament, inculpa també d'agent doble.

Cal esperar també que el govern suís haurà de constituir en defensor de la justícia en el cas del rapte de Jakob, s'aconseguirà que el Tercer Reich torni el periodista al país d'on fou tret amb violència i que la violació del dret internacional trobi la deguda sanció. Avui el nazisme, no satisfet de dur a terme tota mena d'atropellaments a l'interior d'Alemanya, en comet, per mitjà dels seus agents secrets, en territoris estrangers.

Al marge del Crexells

(Ve de la pàgina 2)

El jurat, al capdavant, no ha de premiar cap obra immortal — això és incumbència del judici a llarguíssim termini de la història. El jurat ha de premiar la que creu millor de les obres que ha examinat, o sigui que s'ha de moure en un pla de relativitat. Si l'obra que aquell any ha estat premiada resulta ésser a més a més la millor de tota una època, una obra d'aquelles que perduren a través dels temps i de totes les modes, millor per a ella i per al jurat que ha sabut descobrir-la.

Però si l'autor que es té per un geni es veu incomprès i la seva obra no tinguda en cap consideració, que no en doni la culpa sinó a ell mateix. Si tan segur està de la seva vàlua, si per tan indiscutible té la seva condició de geni que li assegura la immortalitat, per què, cal preguntar-se, accepta de sotmetre's al judici d'uns jurats que ha d'estimar molt per desdota d'ell i de la seva obra? Ah, és que els que es tenen per genis incompresos volen massa coses; tot i creure's assegurada la immortalitat, voldrien també les pessetes del premi i la fama contemporània. I això, francament, ja és de manar massa. El filòsof Francesc Pujols està tan segur de posseir la veritat, que no s'amoina pas gens pel triomf de les seves idees; n'està tan segur que aquest no pot deixar de produir-se, que no li ve de doscents anys. Aquesta és la sana doctrina i la posició raonable. Si jo estigués convençut que he escrit una obra comparable a la de Cervantes o de Goethe, m'amoinaria molt poc l'opinió dels meus contemporanis i la sort de l'obra en els certàmens literaris, als quals no acudiria pas, naturalment. Sempre em recordaré d'aquell retrat que algú, en una discussió una mica picada, deia a un pintor català: «Que us creieu potser que pinteu com Velázquez?», i el pintor contestà: «Es que si pintés com Velázquez a vós ja no us saludaria».

Just CABOT

Importants rebai-
xes per ampliació
SECCIO A MIDA

JAUME I, 44
Telèfon 41655

L'amo de la casa, al convidat que es serveix whisky.—No vol pas un altre got per al sífo?

(The Humorist, Londres)

EDUCACIO

—Gertrudis: baixi al jardí a veure què fan els nens i prohibeixi'ls-ho.

(Der Simpl, Praga)

MUSICA I RADIO

CRONIQUE DE LA MUSICA CATALANA

Baltasar Samper, il·lustrador de films

Baltasar Samper, el nostre conegut col·lega de *La Publicitat*, fa un film. O més ben dit: fa la sincronització d'un film sobre la seva terra natal, sobre l'illa de Mallorca. Entre aquests dos procediments hi ha una diferència considerable. La concepció directa del film hauria permès al músic de crear una veritable obra musical cinematogràfica, combinant, segons les necessitats de la fotografia, els passatges purament musicals amb els sorolls de la realitat, i, cosa que no és pas menys important, amb intervals eficaços de silenci. Però, malauradament, els empresaris d'aquest film no han pogut decidir-se a fer-ho. Tampoc no s'han decidit almenys a vetllar la impressió de la música amb el major compte possible. Allò que la indústria del gramòfon ha après de molt temps ençà, això és, que la impressió impecable d'una música de valor és la base indispensable per a l'èxit comercial, encara no ha entrat en el cap dels que dominen la poderosa producció del film. Encara no he vist el film en la versió definitiva. He pogut observar solament que la música ha estat impressionada a tota pressa, sense assaigs, sense control suficient. El meu estimat col·lega de la secció de cinema del nostre setmanari farà conèixer la seva opinió sobre la qualitat del film. Nosaltres ens limitarem a esbossar la silueta del músic Samper.

La sincronització exigida demanava un treball extraordinari. No havent tingut la possibilitat d'una veritable col·laboració musical en la creació del film, Baltasar Samper hagué de calcular la durada exacta de cada successió d'imatges a les quals havia d'adaptar més tard la seva música. Treball duríssim de precisió i de càlcul. Evidentment, és més fàcil de concebre una composició nova i original en els límits imposats per endavant d'una durada determinada. Però el que és molt més penós, és ajustar una composició feta a les exigències de la fotografia, el cronòmetre a una mà, el llapis vermell a l'altra. Samper, malgrat això, ha resolt aquest problema meravellosament. Amb una paciència admirable ha calculat i disposat cada frase musical, cada melodia, cada compàs per obtenir la major coincidència possible amb el ritme i la duració de la cinta, la correspondència més perfecta entre la música i la imatge fins allà on permet el procediment de la sincronització.

La partitura per a aquest film té una història curiosa. D'ençà de la seva joventut, Samper havia compost obres per a piano, cors i innombrables cançons. Però la composició no es trobava pas en primer terme del seu interès. El que l'atreia molt més era la carrera de pianista. Amb José Tragó, a Madrid, es perfeccionava tècnicament. Amb Granados aprengué els secrets de la interpretació i durant llargs anys fou el seu professor-ajudant a l'Acadèmia Granados. Fou més o menys en la mateixa època, i quasi simultàniament amb Gerhard i Angles, que era deixeble de Felip Pedrell, el qual l'iniciava en els secrets de la forma i de l'estètica musical. Una de les dates decisives per al desenvolupament artístic i espiritual del nostre músic fou la seva entrada en l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, en 1922-23. Hom li encarrega especialment el treball de recollir les melodies de les Balears. Durant set anys, es passa els mesos de vacances recorrent les illes i recollint directament de la boca dels camperols i dels treballadors del camp les melodies, preciosos restes d'una antiga cultura. Comprendent la impossibilitat d'una fidelitat absoluta en la fixació de les melodies, Samper acudia ben aviat al fonògraf, únic mitjà infallible en les recerques folklòriques. Els centenars de cilindres que duia al Cançoner, constitueixen un arxiu sonor que forma part dels més rics i més preciosos del món.

Fou en aquests mateixos anys durant els quals havia començat les seves excursions folklòriques a través de les Balears, que Samper rebé l'encàrrec, d'escriure una vasta composició sobre temes populars del seu país natal, que devia servir com il·lustració musical d'un film mut: *Mallorca Illa d'Or*. Era en 1927-28. Una partitura voluminosa

fou creada. El film fou donat una sola vegada a Madrid, amb la música corresponent, de Samper, escrita per a petita orquestra de setze músics. La fallida de l'empresari i el desenvolupament imminent del film sonor deixaven oblidat per sempre aquest film. Per a Samper, malgrat tot, l'esforç no fou pas en va: la seva inclinació per la composició s'havia desvetllat de nou.

Baltasar Samper

Reunia els més bells fragments de la música en una *suite* que obtingué arreu un gran èxit. Va ésser tocada molt sovint a Espanya i a l'estranger i impressionada en discos (1).

Samper havia decidit arranjar la partitura per a gran orquestra, i és en aquesta

forma, després de voltar Margament per les sales de concerts i en el disc, que la *suite* sobre les cançons i danses de l'illa de Mallorca ha retornat al film, però aquesta vegada al film sonor. Aquesta constitueix la major part de la música del film sobre Mallorca, que s'ha estrenat aquests dies a Barcelona.

El caràcter d'aquesta música és encara impressionista i d'un bell estil colorista. Com en altres de les seves composicions dels darrers anys — les *Danses Mallorquines*, la *Cançó de Taverna*, sobre text de Sagarra, però sobretot les belles *Cançons Franciscanes*, poesies de Melcior Font —, Samper cerca d'ampliar i, al mateix temps, de disciplinar les riques possibilitats harmòniques i melòdiques del seu llenguatge musical. L'impressionisme i la gran orquestra comencen a fatigar-lo cada vegada més. Samper pressent que la missió d'aquest estil s'ha esgotat. Comprèn — com a músic molt intel·ligent i d'una vasta cultura general que és — que la cançó popular conté encara possibilitats musicals de tot altre ordre.

En el seu *Ritual de Pagesia* per a petita orquestra, Samper abandona definitivament l'impressionisme efusiu, del qual es serveix encara en la música del film. La cançó popular mallorquina és restituïda en tota la seva integritat melòdica, purificada de tot simfonisme artificial, lliure de tota harmonització convencional. La sobrietat de l'estil i de l'atmosfera d'aquestes tres cançons rústiques és meravellosament reeixida, en una disciplina i una concentració formal, harmònica i melòdica extraordinàries, concebudes en un estil sever de modernitat que exclou tot compromís. En el seu *Ritual de Pagesia* Baltasar Samper ha creat una petita obra mestra. Desitgem que trobi ben aviat el lleure que ha de permetre-li acabar les nombroses altres composicions que ha esbossat i, en part, quasi acabat: el seu trio per a piano i instruments de corda, la sonata per a violí i finalment la música per a una sarsuela sobre un text molt espiritual d'Angel Ferran.

OTTO MAYER

(1) *Canciones y danzas de la isla de Mallorca (suite sinfónica)* Regal R KX 3.001, 3.002, 3.003.

Notícies de tot el món

AUSTRIA

Per alleujar la crisi que sofreix la indústria del piano, els constructors d'instruments reclamen l'ensenyament obligatori del piano a les escoles mitjanes.

ITALIA

Otto Klemperer dirigí a l'Augusteo de Roma un concert Bach-Mozart-Beethoven. Al programa següent, el famós director alemany va inscriure-hi una novetat per a Roma: la *Sinfonia delle quattro stazioni* de Francesco Malipiero.

TXECOSLOVAQUIA

El festival de la Societat Internacional de Música tindrà lloc aquest any el mes de setembre a Karlsbad. Entre altres seran executades en aquesta ocasió les obres següents: *Dialectic*, per a quartet de corda d'Alan Bush; *Preludi, Interludi i Fuga* per a dos violins, d'Elisabeth Maconchy; les *Variacions* de Schönberg; el *Concert per violoncel*, de Karel Hába; la *suite Lulu*, d'Alban Berg; un *Concert per a nou instruments*, d'Anton von Webern, etc.

NO HO DUBTEU: Els millors llibres de cuina catalana són els d'IGNACI DOMENECH
APATS, rústica 6 ptes., tela 10 ptes.
LA TECA, rústica 3 ptes., tela 5 ptes.
Demaneu-los als millors llibreters o bé a l'autor, Ballén, 122, pral. 2.ª - Barcelona

XOCOLATES

EXQUISIDAMENT INSUPERABLES!

IMPRESOS COSTA
Nou de la Rambla, 45
BARCELONA